

Justitieutskottets betänkande

1982/83:20

om anslag till polisväsendet (prop. 1982/83:100 bil. 4, B 1 och B 3—B 10, jämte motioner)

ANDRA HUVUDTITELN

Polisväsendet

1. **Rikspolisstyrelsen.** Regeringen har i proposition 1982/83:100 bilaga 4 (justitiedepartementet) under punkt B 1 (s. 36—38) föreslagit riksdagen att till Rikspolisstyrelsen för budgetåret 1983/84 anvisa ett förslagsanslag av 225 640 000 kr.

Motioner

I motion 1982/83:1205 av Göran Ericsson (m) och Siri Häggmark (m) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att en långsiktig plan för personalplanering och polisaspirantantagning inom polisväsendet upprättas.

I motion 1982/83:1210 av Göte Jonsson (m) och Bertil Danielsson (m) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande behovet dels av åtgärder mot den ökande våldsbrottsligheten, dels av att rikspolisstyrelsen ges i uppdrag att snarast utarbeta ett särskilt åtgärdsförslag med syfte att nedbringa våldsbrotten och därmed öka rättssäkerheten för den enskilde.

I motion 1982/83:1216 av Hans Petersson i Röstånga m. fl. (fp) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att rekryteringstalen till polishögskolan skall fastställas för längre perioder än ett år.

I motion 1982/83:1592 av Gunilla André m. fl. (c) hemställs såvitt nu är i fråga

- att riksdagen beslutar att avslå regeringens förslag om nedskärning av antagningen av polisaspiranter (yrkande 6),
- att riksdagen beslutar att hos regeringen begära en plan för polisutbildningens dimensionering under resten av 1980-talet (yrkande 7).

I motion 1982/83:1750 av Bertil Lidgard m. fl. (m) hemställs såvitt nu är i fråga att riksdagen beslutar att till Rikspolisstyrelsen för budgetåret 1983/84 anvisa ett förslagsanslag av 226 140 000 kr. (yrkande 1).

I motion 1982/83:2158 av Bertil Lidgard m. fl. (m) hemställa såvitt nu är i fråga att riksdagen beslutar inrätta en professur vid polishögskolan (yrkande 6).

*Utskottet***I n l e d n i n g**

År 1981 fattade riksdagen beslut om riktlinjer för en reform i fråga om polisens uppgifter, utbildning och organisation m. m. (prop. 1980/81:13, JuU 24, rskr 210). Uppgifter rörande det praktiska genomförandet av reformen har anförtratts 1981 års polisberedning (Ju 1981:02).

I budgetpropositionen anger departementschefen att han bedömt att antagningen av aspiranter till polishögskolan under nästa budgetår kan begränsas till 200. Regeringens förslag till medelsanvisning under förevarande anslag har beräknats med utgångspunkt i rikspolisstyrelsens besparingsalternativ. Några nya tjänster föreslås inte bli inrättade; från anslaget överförs medel för en tjänst till anslaget Statens rättskemiska laboratorium.

P r o f e s s u r i p o l i s f o r s k n i n g

I motion 2158 hemställs att riksdagen beslutar inrätta en professur vid polishögskolan, och i motion 1750 begärs den ökade medelsanvisning (+ 500 000 kr.) under förevarande anslag som erfordras för inrättande av professuren fr. o. m. budgetåret 1983/84.

Frågan om inrättande av en professur vid polishögskolan behandlades av utskottet vid budgetberedningen förra året (JuU 1981/82:37). Utskottet ansåg att det återstår åtskilligt att uträtta inom det aktuella forskningsfältet och utskottet instämde i uttalandena i då föreliggande motioner om att polisarbetet med hänsyn till dess viktiga funktioner i samhället motiverar särskilda forskningsinsatser. Utskottet ansåg också att det därför kan finnas skäl för att en professur i ämnet inrättas eller att forskningsverksamheten på området på annat sätt förstärks. Utskottet tillade att ett sådant ställningstagande också ligger i linje med statsmakternas allmänna satsningar på en förstärkning av forskningen. Med hänsyn till frågans anknytning till polisberedningens arbete borde den enligt utskottets mening närmare övervägas av polisberedningen. Vad utskottet uttalat gav riksdagen som sin mening regeringen till känna.

Enligt vad utskottet inhämtat övervägs saken av polisberedningen.

När frågan nu återkommer saknar utskottet anledning att göra annat ställningstagande än förra året. I enlighet härmed bör motionerna avslås; erforderlig medelsanvisning får ske i ett senare sammanhang. Utskottet avstyrker alltså bifall till motionerna 1750 och 2158 i här behandlade delar.

A n t a g n i n g a v p o l i s a s p i r a n t e r

Rikspolisstyrelsen har föreslagit att antalet elever i grundutbildningen under budgetåret 1983/84 ökar från 400 till 500. Som ovan nämnts har departementschefen bedömt att antagningen kan begränsas till 200.

Departementschefens ställningstagande kritiserar i motionerna 1205,

1216 och 1592. Motionärerna framhåller att en ojämnhet mellan budgetåren i fråga om antalet antagna aspiranter försvårar polishögskolans arbete och de efterlyser en långsiktig planering för antagningen. I motion 1592 förordas därjämte för nästa budgetår en oförändrad antagning av 400 polisaspiranter.

Utskottet kan så till vida instämma i motionsönskemålen att utskottet finner det vara av stor betydelse för organisationen av polishögskolans arbete och därmed också för kvaliteten på den undervisning som där bedrivs att verksamheten kan planläggas för längre tidsperioder än ett år och att elevantagningen sker någorlunda jämnt över åren. Saken har enligt utskottets mening så stor betydelse för rekryteringsarbetet och polisverksamheten i stort att den bör närmare studeras. Utskottet utgår från att så kommer att ske inom ramen för polisberedningens arbete. Med dessa uttalanden avstyrker utskottet bifall till de nu behandlade yrkandena i motionerna 1205, 1216 och 1592.

Vad härefter gäller den i motion 1592 särskilt upptagna frågan om antalet polisaspiranter för nästkommande budgetår vill utskottet notera att departementschefens beräkning grundas på att vakanssituationen inom polisväsendet successivt förbättrats under senare år. Mot denna bakgrund och med hänsyn till det ansträngda statsfinansiella läget kan utskottet inte frångå beräkningen i budgetpropositionen och avstyrker yrkandet i motion 1592 såvitt gäller aspirantantagningen för nästa budgetår.

Åtgärder mot våldsbrottsligheten

I motion 1210 förs fram oro inför utvecklingen av våldsbrottsligheten och efterlyses åtgärder för att nedbringa antalet våldsbrott. Särskilt framhålls att rikspolisstyrelsen bör ges i uppdrag att utarbeta ett åtgärdsförslag i detta syfte.

I budgetpropositionen (s. 122) redovisas uppgifter om antalet anmälda våldsbrott. Antalet var för år 1980 64 733, för år 1981 65 986 och för år 1982 (preliminär siffra) 74 000. Härav utgjorde antalet misshandelsbrott de angivna åren 24 668, 24 314 och 28 300.

I propositionen uppmärksammas också frågan om åtgärder mot våldsbrottsligheten i ett särskilt avsnitt (s. 24 ff) och kampen mot detta slags brottslighet anges — jämte insatser mot narkotikabrottsligheten och den ekonomiska brottsligheten — av departementschefen (s. 19 och 43) stå främst bland de områden inom polisverksamheten som bör prioriteras särskilt högt. Regeringens förslag i budgetpropositionen beträffande den lokala polisorganisationen innebär i linje härmed också en omfördelning av polismän till kriminalavdelningarna i första hand som en förstärkning av insatserna för att bekämpa våldsbrottsligheten. Här bör även nämnas att regeringen nyligen förelagt riksdagen förslag till lagstiftning om förverkande av knivar m. m. till förebyggande av våldsbrott (prop. 1982/83:89) liksom att några av förslagen i proposition 1982/83:85 om villkorlig fri-

givning och kriminalvård i frihet m. m. tar sikte på personer som begått våldsbrott. Även i andra sammanhang har frågan om åtgärder mot våldsbrottsligheten uppmärksamats, bl. a. inom brottsförebyggande rådet och rikspolisstyrelsen. Sålunda har en av rikspolisstyrelsen tillsatt arbetsgrupp studerat ökningen av antalet våldsbrott på allmänna platser, och styrelsen har nyligen tagit initiativ till fortlöpande överläggningar med polismästarna i Stockholm, Göteborg och Malmö i frågor om åtgärder mot våldsbrottsligheten.

Utskottet delar den oro inför de senaste årens ökning av den registrerade misshandelsbrottsligheten som motionärerna för fram. Utskottet finner det också mycket angeläget att samhällets åtgärder för att bryta utvecklingen intensifieras. Av redogörelsen i det föregående framgår emellertid att problemet är uppmärksammat och att åtgärder övervägs i fråga om både organisatoriska förändringar och skärpt lagstiftning. Något initiativ av riksdagen av det slag som förespråkas av motionärerna är därför enligt utskottets mening inte påkallat, och utskottet avstyrker bifall till motion 1210.

Övrigt

Vad departementschefen anfört under förevarande anslag föranleder — utöver vad som sagts i det föregående — inget särskilt uttalande från utskottets sida, och utskottet tillstyrker regeringens förslag till medelsanvisning.

Utskottets hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *professur i polisforskning*
att riksdagen avslår motion 1982/83:2158 i denna del (yrkande 6),
2. beträffande *långtidsplanering av aspirantantagningen*
att riksdagen avslår motionerna 1982/83:1205 och 1982/83:1216 samt motion 1982/83:1592 i denna del (yrkande 7),
3. beträffande *aspirantantagningen 1983/84*
att riksdagen avslår motion 1982/83:1592 i denna del (yrkande 6),
4. beträffande *åtgärder mot våldsbrottsligheten*
att riksdagen avslår motion 1982/83:1210,
5. beträffande *medelsberäkningen*
att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1982/83:1750 i denna del (yrkande 1) till *Rikspolisstyrelsen* för budgetåret 1983/84 anvisar ett förslagsanslag av 225 640 000 kr.

2. **Statens kriminaltekniska laboratorium.** Regeringen har under punkt B 3 (s. 38—40) föreslagit riksdagen att till Statens kriminaltekniska laboratorium för budgetåret 1983/84 anvisa ett förslagsanslag av 18 172 000 kr.

Utskottet

Regeringens förslag under denna punkt innebär en ökning av anslaget med 289 000 kr. i förhållande till anslaget för innevarande budgetår. Medel har beräknats för en ny tjänst som kemist vid kemiska sektionen. Vidare har som engångsanvisning beräknats 800 000 kr. för utbyte av ett svepelektronmikroskop.

Laboratoriet fyller en viktig uppgift i samhällets insatser mot grövre brottslighet, framför allt narkotikabrottsligheten. Antalet ärenden hos laboratoriet har under senare år ökat påtagligt. Enligt vad som upplyses i budgetpropositionen har t. ex. antalet narkotikaärenden under budgetåret 1981/82 ökat med ca 13 %. Budgetåret dessförinnan var ökningen av antalet narkotikaärenden så stor som ca 62 %. Laboratoriet har under de tre senaste budgetåren inte tillfört några nya tjänster. Det erinras i budgetpropositionen också om att personalläget vid laboratoriet, liksom tidigare, är bekymmersamt och att antalet oredovisade ärenden f. n. uppgår till närmare 900, vilket motsvarar en eftersläpning på ca sex veckor.

Utskottet har i samband med de tre senaste årens behandling av anslagen till laboratoriet uttalat att det är angeläget att effekterna av samhällets ökade satsningar mot narkotikabrottsligheten inte motverkas av bristande personella resurser hos laboratoriet. Det sagda har alltså aktualitet. Mot denna bakgrund och med hänsyn såväl till arbetsbelastningen vid laboratoriet som till vikten av att forskningen inom dess verksamhetsområde kan bedrivas tillfredsställande finner utskottet det motiverat att, såsom föreslås i budgetpropositionen, inte tillämpa huvudförslaget om besparing på anslaget till laboratoriet. Det är också enligt utskottets mening välbetänkt att laboratoriet som ett led i bekämpandet av narkotikabrottsligheten tillförs en ny tjänst som kemist.

Det anförda innebär att utskottet kan godta regeringens förslag till medelsberäkning under denna punkt.

Utskottet hemställer

att riksdagen till *Statens kriminaltekniska laboratorium* för budgetåret 1983/84 anvisar ett förslagsanslag av 18 172 000 kr.

3. Lokala polisorganisationen: Förvaltningskostnader. Regeringen har under punkt B 4 (s. 40—47) föreslagit riksdagen att till Lokala polisorganisationen: Förvaltningskostnader för budgetåret 1983/84 anvisa ett förslagsanslag av 3 825 304 000 kr.

Motioner

I motion 1982/83:289 av Gunilla André (c) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om inrättande av eko-rotel i Mariestad.

I motion 1982/83:372 av Göran Ericsson (m) hemställs att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna att i samband med exploateringen av Hanstaområdet en polisstation bör inrättas i Kista centrum som filial till vaktområdet 6 inom Stockholms polisdistrikt.

I motion 1982/83:716 av Wiggo Komstedt (m) och Bo Lundgren (m) hemställs att riksdagen beslutar att hos regeringen anhålla att personal från trafikövervakningsverksamheten överförs till narkotikarotlarna inom den lokala polisorganisationen i den utsträckning som krävs för att möjliggöra beslutad prioritering inom polisväsendet av den narkotikabekämpande verksamheten.

I motion 1982/83:839 av Ola Ullsten m. fl. (fp) hemställs, såvitt nu är i fråga, att riksdagen

- hos regeringen begär förslag om inrättande av narkotikarotlar i större polisdistrikt (yrkande 1),
- beslutar anvisa medel för ytterligare 20 tjänster till narkotikapolisen (yrkande 2),
- hos regeringen hemställer om en kartläggning av sambandet mellan häleri och narkotikabrott (yrkande 4),
- hos regeringen hemställer om förslag till åtgärder i syfte att kunna ge ett bättre skydd för vittnen i narkotikarättegångar (yrkande 6).

I motion 1982/83:888 av Stig Josefson (c) och Gunilla André (c) hemställs, såvitt nu är i fråga, att riksdagen hos regeringen begär att arbetet med att bekämpa den ekonomiska brottsligheten bedrivs i enlighet med de riktlinjer som angivits i motionen under punkterna d) och e).

- I punkt d) föreslås en omfördelning av resurserna.
- I punkt e) föreslås en förbättring av utbildning och rekrytering.

I motion 1982/83:1206 av tredje vice talmannen Karl Erik Eriksson (fp) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att rikspolisstyrelsen måste ha uppmärksamheten riktad på den dystra utvecklingen när det gäller narkotikamissbruket i Kopparbergs län.

I motion 1982/83:1209 av Elver Jonsson (fp) och Ingemar Eliasson (fp) hemställs att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna dels att den indragning av personal för trafikövervakning som redovisats i budgetpropositionen bilaga 4 icke skall ske, dels vad i motionen anförts om upprätthållande av hög trafiksäkerhet.

I motion 1982/83:1592 av Gunilla André m. fl. (c) hemställs, såvitt nu är i fråga, att riksdagen beslutar

- att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om våld mot polisman (yrkande 4),
- att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om polisens regionala organisation (yrkande 5),

— att till *Lokala polisorganisationen: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1983/84 anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 20 milj. kr. förhöjt förslagsanslag av 3 845 304 000 kr., för att möjliggöra antagning av ytterligare 200 polisaspiranter (yrkande 8).

I motion 1982/83:1605 av Lars Werner m. fl. (vpk) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen sagts om ökade resurser för polis, åklagare och domstolar inom det ekonomiska brottslighetsområdet.

I motion 1982/83:1752 av Ulf Lönnqvist m. fl. (s) hemställs, såvitt nu är i fråga, att riksdagen hos regeringen begär

- en översyn av polisdistriktsindelningen i Stockholms län (yrkande 1),
- att genom omdisponering ökade resurser tillförs Handens polisdistrikt (yrkande 2).

I motion 1982/83:1754 av Iris Mårtensson (s) och Rune Johansson (s) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om omreglering av avdelningstjänster från polis- och kriminalinspektörer till kommissarier.

I motion 1982/83:2158 av Bertil Lidgard m. fl. (m) hemställs, såvitt nu är i fråga, att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att omfördelningen av 70-talet polistjänster sker i enlighet med vad som angivits i motionen (yrkande 5).

Utskottet

I n l e d n i n g

Regeringens anslagsförslag under denna punkt är beräknat med utgångspunkt i huvudförslaget om besparing. Förslaget innebär en ökning av anslaget med nästan 179 milj. kr. i förhållande till innevarande budgetår; totalt föreslås ett anslag av mer än 3,8 miljarder kr.

För innevarande budgetår tillfördes den lokala polisorganisationen inte några nya tjänster. I stället skedde en omfördelning av tjänster till vissa angelägna verksamhetsområden. Även för nästa budgetår föreslås att viss polisverksamhet prioriteras bl. a. genom omfördelning. Detta gäller enligt vad departementschefen anför främst kampen mot narkotikabrottsligheten, den ekonomiska brottsligheten och våldsbrottsligheten.

I fråga om polisens insatser mot narkotikabrottsligheten föreslås inga särskilda åtgärder under förevarande anslagspunkt. Däremot föreslås under anslaget A 2. Justitiedepartementet att 15 milj. kr. beräknas för de åtgärder på olika områden som kan bli aktuella till följd av förslag från en av regeringen tillkallad narkotikakommission (Dir. 1982:100). Enligt sina direktiv har kommissionen till uppgift bl. a. att lägga fram förslag om polisiära insatser på området.

Departementschefen uppger att han, för att förstärka polisens resurser inom övriga prioriterade områden, i samband med utfärdande av regleringsbrev för polisväsendet kommer att föreslå regeringen att göra vissa omfördelningar av resurserna inom polisväsendet. Dessa omfördelningar innebär att sammanlagt ett 50-tal polismän avdelas för att bekämpa ekonomisk brottslighet. Av dessa avses 30 bli tillförda sex nya ekonomiska rotlar, medan övriga ca 20 tjänster skall fördelas på redan befintliga sådana rotlar. Vidare skall ca 20 polismän omfördelas för i första hand en förstärkning av insatserna för att bekämpa våldsbrottsligheten.

Departementschefen uppger att omfördelningarna skall genomföras genom att 100 tjänster för trafikövervakningspersonal dras in. Denna indragning av tjänster syftar också till att göra det möjligt att tillföra åklagarväsendet ett antal nya tjänster i kampen mot den ekonomiska brottsligheten. För polisväsendets del innebär de berörda omfördelningarna att antalet polismanstjänster minskar med 27.

Budgetförslaget innebär vidare att återstående s. k. vakansmedelstjänster som inte är polismanstjänster och som motsvarar 418 årsarbetskrafter skall lösas in. Av dessa avses 17 tjänster bli tillförda ekonomiska rotlar för att förstärka den administrativa sidan.

Medel för polisaspiranter

Regeringens förslag till medelsberäkning beträffande aspiranter till polishögskolan grundas på en bedömning att antagningen av aspiranter kan begränsas till 200 under nästa budgetår.

I motion 1592 begärs att ytterligare 20 milj. kr. anvisas under förevarande anslag för att möjliggöra antagning av ytterligare 200 polisaspiranter. Yrkandet sammanhänger med motionärernas begäran om att antagningen av aspiranter till polishögskolan under nästa budgetår inte skall begränsas på sätt föreslås i budgetpropositionen.

Frågor rörande antagning av polisaspiranter behandlas av utskottet under punkt 1 ovan. Utskottet avstyrker där bifall till det i motion 1592 framförda yrkandet om att antagningen av aspiranter inte skall begränsas till 200. I konsekvens härmed avstyrker utskottet bifall till motionen också i den del som gäller medelsberäkningen beträffande polisaspiranter. Utskottet godtar alltså regeringens förslag till medelsberäkning på denna punkt.

Indragning av trafikpoliser m. m.

I två motioner tas upp frågor med omedelbar anknytning till den i budgetpropositionen föreslagna indragningen av tjänster för trafikövervakningspersonal. Det gäller motion 1209 vari begärs att den föreslagna indragningen inte skall ske och att insatserna för trafiksäkerheten skall

bibehållas. Motionärerna hänvisar i sammanhanget bl. a. till att polisen fått nya arbetsuppgifter på trafikområdet och till att polisens medverkan i nordiska trafiksäkerhetsåret 1983 är av väsentlig betydelse. I motion 888 förespråkas att omfördelningen av tjänster bör ske på regional nivå och i vissa fall ske på andra verksamhetsområden än trafikövervakningen. Motionärerna föreslår att en fortsatt prövning av vilka omfördelningar som är möjliga bör ske av 1981 års polisberedning.

I motion 716 tas upp frågan om omfördelning av polismanstjänster från trafikövervakningen till insatser mot narkotikabrottsligheten. Den motionen behandlas i det följande under rubriken Narkotikabrottsligheten.

Utskottet vill inledningsvis erinra om att riksdagen våren 1982 har fastställt riktlinjer för trafiksäkerhetsarbetet. Enligt riksdagens beslut skall trafiken göras säkrare för samtliga trafikantkategorier men framför allt för de oskyddade trafikanterna (prop. 1981/82:81, TU 19 och 26, rskr 231). Det skall här också nämnas att nordiska ministerrådet våren 1981 beslutat om ett nordiskt trafiksäkerhetsår 1983. Syftet härmed är bl. a. att öka säkerheten för de oskyddade trafikanterna. För Sveriges del utgör insatser av trafiksäkerhetsverket, Nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande och polisen basen för det nordiska trafiksäkerhetsåret.

Som förut sagts avses den föreslagna prioriteringen av främst polisens insatser mot bl. a. den ekonomiska brottsligheten ske genom omfördelningar som innebär att 100 tjänster för trafikövervakningspersonal dras in. Departementschefen förklarar att han har valt att föreslå att den nödvändiga omprioriteringen sker på trafikområdet, eftersom trafiken på vägarna har minskat och som en följd därav också antalet trafikolyckor. Till belysning av vad departementschefen säger kan här nämnas att under år 1982 dödsolyckorna i trafiken minskat med 5 % och olyckorna med svår personskada minskat med 2 %, medan däremot antalet olyckor med lindrig personskada ökat med 7 %, allt jämfört med år 1981.

Utskottet vill framhålla att polisen fyller en mycket viktig funktion i ansträngningarna att främja trafiksäkerheten. Målet för polisens trafikövervakande verksamhet är att inom ramen för tillgängliga resurser minska antalet trafikolyckor. Trafikövervakningen inriktas därför till stor del mot felbeteenden i trafiken i syfte att åstadkomma en förbättrad regellevnad. Det torde vara ställt utom tvivel att polisens insatser på området verksamt har bidragit till att minska antalet svårare olyckor i trafiken. Utskottet anser det därför angeläget att polisens insatser för att trygga säkerheten i trafiken även framdeles hålls på hög nivå.

I likhet med departementschefen anser utskottet det emellertid nödvändigt att polisens och åklagarnas insatser mot bl. a. den ekonomiska brottsligheten förstärks. Med tanke på det statsfinansiella läget måste detta ske genom omprioriteringar. Vid detta ställningstagande beaktar utskottet att den föreslagna indragningen av trafikövervakningspersonal är ganska

måttfull och omfattar ca 7 % av befintlig personal. Enligt utskottets mening kan en indragning av personal i den storleksordningen inte ha någon nämnvärd betydelse för polisens möjligheter att upprätthålla en hög trafikövervakande verksamhet. Härtill kommer f. ö. att anslagen för trafiksäkerhet under sjätte huvudtiteln föreslås höjda med sammanlagt 2 milj. kr. (prop. 1982/83:100, bil. 8).

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet bifall till motion 1209 och motion 888 i här berörd del.

När det sedan gäller önskemålen i motion 888 om att den föreslagna omfördelningen av tjänster bör ske på regional nivå bör först följande nämnas om polisens trafikövervakning.

Trafikövervakning utförs av enheter som är speciellt inrättade för ändamålet men också — vid sidan av andra uppgifter — av ordningsavdelningarnas övervakningssektioner. De speciella enheterna är länstrafikgrupperna och trafiksektionerna. Trafiksektionerna är inordnade i polisdistriktens ordningsavdelningar. Trafiksektioner finns i 37 polisdistrikt. I Stockholms polisdistrikt finns en särskild trafikavdelning. Antalet polismän vid trafiksektionerna (inkl. trafikavdelningen i Stockholm) uppgår till ca 525. Arbetet inom trafiksektionerna inriktas huvudsakligen på fortlöpande trafikövervakning inom hela polisdistriktet. Bevakningen sätts dock i första hand in på områden som inte omfattas av det arbete som bedrivs av länstrafikgrupp. Länstrafikgrupperna ingår inte i polisdistriktets avdelningsindelning utan är fristående. I varje län utom Gotlands län finns minst en länstrafikgrupp, och de står till länsstyrelsernas direkta förfogande, även om de i administrativt hänseende är knutna till polisdistrikt i länet. Antalet polismän i landets 35 länstrafikgrupper uppgår till ca 930. Länstrafikgrupperna skall i första hand övervaka trafiken på de större vägarna medan personalen från polisdistriktet skall övervaka trafiken inom tätorterna och på vägar där annan övervakning inte äger rum.

Av det anförda framgår att flertalet polismän som direkt sysslar med trafikövervakning tjänstgör inom länstrafikgrupperna och att de sålunda har regional anknytning. Redan härav bör enligt utskottets mening följa att de aktuella omfördelningarna i stor utsträckning kommer att ske på regional nivå. Det torde ligga i sakens natur att omfördelningar många gånger inte låter sig göras inom distrikt med trafiksektioner med tanke på att antalet polismanstjänster för trafikövervakning i många av dessa distrikt är mycket litet. F. ö. ankommer det på regeringen att efter samråd med rikspolisstyrelsen besluta om hur de aktuella omfördelningarna praktiskt bör genomföras, och i dessa hänseenden bör riksdagen inte göra något särskilt uttalande.

Med anledning av önskemålen i motion 888 om att 1981 års polisberedning i fortsättningen bör pröva vilka omfördelningar som är möjliga bör först sägas att det, enligt de av riksdagen år 1981 beslutade riktlinjerna för

en polisreform, inte skall läggas fast någon permanent reglering av prioriteringsfrågorna (prop. 1980/81:13, JuU 24, rskr 210). Dessa skall i stället bedömas från tid till annan och har därför sin naturliga plats bl. a i budgetberedningen av anslagen till polismänsverksamheten. Inriktningen i stort av polisverksamheten och därav föranledda omfördelningsfrågor bör alltså prövas av statsmakterna. Det kan enligt utskottets mening uppenbarligen inte vara en uppgift för polisberedningen att befatta sig med frågor om det praktiska genomförandet av statsmakternas framtida beslut om eventuella omfördelningar. En annan sak är att polisberedningen har att närmare behandla vissa frågor som gäller själva beslutsstrukturen inom polismänsverksamheten rörande prioriteringar m. m.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet bifall till motion 888 i här behandlade delar.

Kvarterspoliser

I motion 2158 förespråkas att omfördelningen av polismänstjänster sker på så sätt att av de ca 50 tjänster som enligt budgetpropositionen är avsedda för ekonomisk brottslighet 20 avdelas för kvarterspolisverksamheten.

Syftet med kvarterspolisverksamheten är att på sikt nedbringa brottsligheten eller att åtminstone hindra att den ökar. Verksamheten har bl. a. till ändamål att förbättra förhållandet mellan allmänheten och polisen. Utskottet har vid flera tillfällen uttalat sig för att verksamheten bör byggas ut (se JuU 1980/81:33 s. 13 och där angivna betänkanden samt JuU 1981/82:43).

F. n. finns kvarterspoliser i 68 polisdistrikt. Sammanlagt finns det nästan 400 kvarterspolitstjänster. I bl. a. Stockholms polisdistrikt bedrivs s. k. områdespolisverksamhet, som påminner om kvarterspolisverksamheten.

Riksdagen beslutade senast för budgetåret 1980/81 om en förstärkning av kvarterspolisverksamheten. Beslutet innebar att organisationen tillfördes ytterligare 10 tjänster (prop. 1979/80:100 bil. 5, JuU 24 p. 3, rskr 182). De två senaste budgetåren har organisationen inte tillförts några nya tjänster.

Enligt utskottets mening är kvarterspolisverksamheten mycket värdefull både från brottsförebyggande synpunkt och för tillgodoseende av allmänhetens behov av bättre kontakt med polisen. Utskottet kan — i likhet med vad som tidigare skett — principiellt ansluta sig till önskemålet om att verksamheten byggs ut. Det statsfinansiella läget medger dock inte att organisationen för nästa budgetår tillförs några nya tjänster. Utskottet anser det inte heller välbetänkt att, såsom föreslås av motionärerna, begränsa insatserna mot den ekonomiska brottsligheten för att förstärka kvarterspolisorganisationen. Utskottet avstyrker således bifall till motion 2158 i denna del.

Ekonomisk brottslighet

Resursfrågor

I två motioner tas upp frågor med anknytning till polisens resurser för bekämpande av den ekonomiska brottsligheten.

I motion 888 förespråkas en förstärkning av resurserna, bl. a. genom en fortsatt utbyggnad av de ekonomiska rotlarna. I motion 1605 begärs bl. a. att man skall göra kraftfulla insatser för att slutföra det stora antalet ärenden rörande ekonomisk brottslighet i vilka brottsutredning inte ens påbörjats.

Utskottet vill inledningsvis understryka att den ekonomiska brottsligheten utgör ett stort samhällsproblem, kanske ett av vår tids största kriminalpolitiska problem. Det är därför ytterst angeläget att samhället sätter in kraftfulla åtgärder på alla områden för att motverka den ekonomiska brottsligheten. Visserligen kan det sägas att åtskilliga åtgärder i den riktningen har vidtagits under senare år, men de har på det hela taget inte varit tillräckliga för att vända utvecklingen. Betydligt effektivare åtgärder än de hittills vidtagna behövs därför.

Av dessa skäl har regeringen nyligen beslutat tillkalla en särskild kommission för att utveckla ett samlat program mot den ekonomiska brottsligheten och skatteflykten. De åtgärder som blir aktuella för kommissionen är av många olika slag. Kommissionen bör enligt sina direktiv (Dir. 1982:101) bl. a. överväga hur man genom aktiva forskningsinsatser skall kunna få bättre kunskaper om den ekonomiska brottslighetens former och utbredning samt lägga fram förslag om förbättrad information till företag och allmänhet om gällande regler. Andra huvuduppgifter är att lägga fram förslag till effektivisering av myndighetskontrollen på olika områden — bl. a. inom taxerings- och uppbördsverksamheten — samt att undersöka hur samarbetet mellan kontrollmyndigheterna kan förbättras, bl. a. i form av en bättre samordning på skatte- och valutaområdet och av registrering- en av näringsverksamheten för inbetalning av preliminär skatt, mervärdesskatt och arbetsgivaravgifter. Ytterligare en viktig fråga för kommissionen är att överväga resurstilldelningen till de myndigheter som i första hand är engagerade i kampen mot den ekonomiska brottsligheten och utnyttjandet av befintliga resurser.

I kampen mot den ekonomiska brottsligheten spelar självfallet polisens arbete en central roll. Det är därför angeläget att polisen ges erforderliga resursförstärkningar. Under de senaste sex budgetåren har polisen tillförts sammanlagt 136 tjänster för bekämpande av den ekonomiska kriminaliteten. Som framgår av det som tidigare sagts föreslås för nästa budgetår att genom omfördelningar ytterligare ett 50-tal polismän sätts in i kampen mot den ekonomiska brottsligheten.

Inom polisväsendet har, för att bekämpa bl. a. den ekonomiska brottsligheten, tillskapats en särskild organisation i form av ekonomiska rotlar.

Sådana rotlar finns f. n. — förutom vid rikspolisstyrelsen — i de tre storstäderna och på ytterligare 13 orter i landet. Samtidigt som enligt budgetpropositionen ytterligare polismän för nästa budgetår föreslås bli avdelade för att bekämpa den ekonomiska brottsligheten föreslås att sex nya ekonomiska rotlar inrättas. Departementschefen upplyser vidare att de ekonomiska rotlarna skall förstärkas även på den administrativa sidan. I sammanhanget bör framhållas att utredningar avseende ekonomisk brottslighet sker inte bara vid de ekonomiska rotlarna utan även vid andra enheter inom polisen, såsom bedrägerirotlarna och, i Stockholm, skatteroteln.

Vid bedömningen av önskemålen om att ytterligare resurser utöver dem som föreslås i budgetpropositionen skall tillföras polisen för att bekämpa den ekonomiska brottsligheten nödgas utskottet konstatera att det statsfinansiella läget inte medger att så kan ske. Den möjlighet som står till buds när det gäller att förstärka polisens insatser på området är att såsom föreslås i budgetpropositionen göra omfördelningar av tillgängliga resurser. Vid ställningstagande till hur omfattande omfördelningar som bör göras måste enligt utskottets mening behovet av förstärkningar vägas inte bara mot andra angelägna sådana behov utan också mot de praktiska möjligheterna att rekrytera lämpliga polismän till de aktuella befattningarna. Kommissionen mot ekonomisk brottslighet har i sammanhanget också en betydelsefull uppgift när det gäller att överväga resurstilldelningen till bl. a. polisen.

Med hänvisning till det anförda kan utskottet f. n. inte förorda att ett större antal polismän sätts in i kampen mot den ekonomiska brottsligheten än som föreslås i budgetpropositionen. Med det sagda avstyrker utskottet bifall till motion 888 i denna del och motion 1605 i denna del.

Ekonomiska rotlar

I motion 289 förordas att en ekonomisk rotel inrättas i Mariestads polisdistrikt.

För att bekämpa bl. a. den ekonomiska brottsligheten är inom polisen sedan några år tillbaka en särskild organisation i form av ekonomiska rotlar under uppbyggnad. De ekonomiska rotlarna har länen som primärt verksamhetsområde. Sådana rotlar finns f. n. — förutom vid rikspolisstyrelsen — i 16 polisdistrikt (Stockholm, Göteborg, Malmö, Sundsvall, Jönköping, Linköping, Karlstad, Umeå, Växjö, Halmstad, Västerås, Luleå, Uppsala, Kalmar, Borås och Gävle).

För nästa budgetår föreslås som tidigare sagts att ytterligare polismän sätts in i kampen mot den ekonomiska brottsligheten. Departementschefen uppger att han i samband med utfärdande av regleringsbrev för polisväsendet ämnar föreslå regeringen att — i enlighet med rikspolisstyrelsens önskemål därom — ytterligare sex ekonomiska rotlar inrättas. Rikspolis-

styrelsen anförde i sin anslagsframställning för budgetåret 1983/84 att nya ekonomiska rotlar borde inrättas i Karlskrona, Falu, Kristianstads, Örebro, Skövde och Nyköpings polisdistrikt. I budgetpropositionen uttalar departementschefen inte något om var de ekonomiska rotlarna lämpligen bör inrättas.

I motionen anfördes att det vid utredning av ekonomisk brottslighet krävs ett nära samarbete med olika länsmyndigheter; en ekonomisk rotel bör därför hellre inrättas i residensstaden Mariestad än i Skövde.

Utskottet finner det angeläget att nya ekonomiska rotlar tillkommer också under nästa budgetår. I vilka polisdistrikt ekonomiska rotlar skall inrättas ankommer det på regeringen att besluta. Därvid beaktas givetvis behovet av en nära och fortlöpande samverkan med sådana myndigheter som kan lämna upplysningar av värde för spanings- och utredningsarbetet. Vägledande för ett ställningstagande i frågan måste emellertid vara att de ekonomiska rotlarna tillförs de polisdistrikt där behovet av sådan rotel är störst, och i detta hänseende bör riksdagen inte göra något särskilt uttalande.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet bifall till motion 289.

Rekryteringsfrågor m. m.

I motion 888 föreslås att man ser över utbildningen och rekryteringen av polismän som sysslar med att bekämpa ekonomisk brottslighet. Av särskilt intresse är enligt motionärerna att inrikta rekryteringen av polisaspiranter på bl. a. personer med ekonomisk utbildning eller med särskilt intresse för spaning och utredning av ekonomiska brott. Motionärerna anser också att polisorganisationen bör ytterligare förstärkas med personer som har en kvalificerad ekonomisk och/eller juridisk utbildning. Detta bör ske genom direktrekrytering. Även anlitande av konsulter för vissa utredningsuppgifter bör enligt motionärerna kunna prövas. Motionärerna anför vidare att medel för särskild utbildning av polismän i fråga om ekonomisk brottslighet inte bör beräknas som engångsanvisning vilket är fallet enligt budgetpropositionen; medel bör ställas till förfogande till dess utbildningsbehovet är tillgodosett.

Frågor liknande dem som tas upp i motionen behandlades förra året av utskottet i anslutning till beredningen av anslaget till lokala polisorganisationen (JuU 1981/82:38). Såsom utskottet då framhöll gäller den organiserade och den ekonomiska brottsligheten ofta förfaranden som är mycket svåra att utreda. Utredningsarbetet ställer därför stora krav på kunskande bl. a. i ekonomiska och rättsliga frågor. Utredningar av komplicerade transaktioner av olika slag kan i många fall kräva medverkan av kvalificerad ekonomisk expertis. För att tillgodose polisens behov på området har för innevarande budgetår medel anvisats för fyra tjänster för kvalificerade ekonomer. Vid det årets budgetberedning sade sig utskottet utgå

från att regeringen även framdeles söker få till stånd förstärkningar av detta slag i den mån det bedöms lämpligt.

För nästa budgetår avses enligt budgetförslaget polisväsendet inte bli tillfört någon ytterligare tjänst för ekonom. Däremot tillförs åklagarväsendet en sådan tjänst. Enligt utskottets mening måste i det rådande statsfinansiella läget behovet av nya tjänster prövas mycket noga, oavsett om en tjänst skall finansieras genom anslagshöjning eller genom omfördelningar av befintliga resurser. Utskottet anser att större erfarenheter av de ekonomtjänster som nyligen tillförts polisen måste avvaktas innan man tar upp frågan om behovet av ytterligare sådana tjänster inom polisväsendet. Med det sagda avstyrker utskottet bifall till motion 888 i denna del.

Beträffande motionsförslaget om att man inom polisen bör anlita konsulter för vissa utredningsuppgifter skall här sägas att möjligheter härtill redan finns. De medel som upptas under anslagsposten Vissa kostnader för förundersökning m. m. kan tas i anspråk för bl. a. anlåtande av utomstående experter från t. ex. revisionsbyråer. För nästa budgetår föreslås i budgetpropositionen en höjning av denna anslagspost med ca 1,1 milj. kr. till sammanlagt mer än 8,5 milj. kr. Utskottet utgår från att dessa medel kommer att användas på ett sätt som bäst tjänar polisens verksamhet, och i detta hänseende bör utskottet inte med anledning av motionsönskemålet göra några uttalanden. Utskottet avstyrker därmed bifall till motion 888 i här berörd del.

Medel för särskild utbildning av den personal som skall syssla med bekämpning av ekonomisk brottslighet beräknas för nästa budgetår till 654 000 kr. Enligt motionärerna bör medel för ändamålet inte beräknas som engångsanvisning, utan resurser bör ställas till förfogande till dess utbildningsbehovet är tillgodosett. Enligt utskottets mening saknas det skäl att i förevarande sammanhang uttala sig om vilka resurstilldelningar för aktuell utbildning som bör göras för tiden efter budgetåret 1983/84. Ställningstagandet härtill har sin naturliga plats i det ordinarie planerings- och budgetarbetet avseende resp. budgetår. Motion 888 i denna del bör alltså avslås.

När det sedan gäller motionsönskemålen om att för polisutbildningen finna nya rekryteringsvägar — vid sidan om de nuvarande — till tjänst inom polisväsendet vill utskottet först peka på att olika frågor rörande polisutbildningen var aktuella i samband med 1981 års polisreform. Genom den reformen lades fast riktlinjer för polisutbildningen (prop. 1980/81:13 s. 124, JuU 24, rskr 210). Riktlinjerna innefattade ett principförslag om en ny sammanhållen grundutbildning. Hittillsvarande assistentkurs och inspektörskurs I — som utgör vidareutbildning — tas bort ur utbildningsgången. Behovet av vidareutbildning skall i stället tillgodoses genom

bl. a. funktionsinriktade specialkurser. Till sådana kurser är att hänföra specialutbildning i t. ex. trafikövervakningstjänst, kvalificerad utredningsverksamhet beträffande ekonomisk brottslighet och kriminalteknik.

Enligt vad departementschefen uttalade i samband med polisreformen (prop. s. 128) skulle de funktionsinriktade specialkurserna uppenbarligen komma att spela en mycket viktig roll i det nya systemet, eftersom behovet av fortbildning för speciella uppgifter är framträdande på vissa områden. Det sagda gällde i synnerhet de polismän som avdelas för spaning mot och utredning av kriminalitet som kan hänföras till den organiserade och den ekonomiska brottsligheten.

Här skall tilläggas att olika frågor rörande polisutbildningen undersöks närmare av polisberedningen (Ju 1981:02).

Som utskottet tidigare har sagt gäller den organiserade och den ekonomiska brottsligheten ofta förfaranden som är kvalificerade och mycket svåra att utreda. Detta ställer naturligtvis krav på att den personal inom polisen som handhar spaning och utredning rörande den ifrågavarande brottsligheten har en för ändamålet lämplig utbildning. Bl. a. genom de nyss nämnda funktionsinriktade specialkurserna får polisen utbildning på det ekonomiska området som svarar mot dessa krav. I sammanhanget vill utskottet också framhålla att man såväl vid utbildning av polispersonal som vid direktrekrytering av personal för speciella funktioner måste hålla i minnet att den brottslighet som det här gäller rör fält som är under en ständig utveckling. Detta ställer krav på att bl. a. utbildningen är anpassbar till olika uppkommande situationer.

När utskottet förra året behandlade frågor av samma slag som här är aktuella ställde sig utskottet tveksamt till behovet av nya rekryteringsvägar inom polisutbildningen och uttalade att motionsönskemålen härom delvis innebar ett frångående av riksdagens ställningstagande rörande polisutbildningen i samband med 1981 års polisreform, något som utskottet inte omedelbart ville ställa sig bakom. Utskottet ansåg emellertid att de aktualiserade frågorna hade en viss anknytning till de frågor som polisberedningen har att närmare undersöka. Beredningens arbete beträffande utbildningsfrågorna borde enligt vad utskottet framhöll avvaktas innan ställning togs till behovet av nya rekryteringsvägar inom polisutbildningen (JuU 1981/82:38 s. 21).

Vid bedömningen av önskemålen i motion 888 finner utskottet inte skäl till annan uppfattning än den som utskottet hade förra året. Utskottet avstyrker därför bifall till motionen i här behandlad del.

Narkotikabrottsligheten

I tre motioner tas upp frågor som gäller polisens resurser för att bekämpa narkotikabrottsligheten. Det gäller motion 716 vari begärs bl. a. att narkotikarotlarna skall förstärkas, lämpligen genom omfördelningar av tjänster från trafikövervakningsverksamheten. I motion 839 förespråkas

att narkotikarotlar inrättas i alla större polisdistrikt. Vidare begärs i den motionen en ökad medelsanvisning för nästa budgetår avseende 20 nya polistjänster för bekämpande av narkotikabrottsligheten. I motion 1206 berörs narkotikasituationen i Kopparbergs län, och motionären vill att tillräckliga medel skall ställas till förfogande för att bekämpa narkotikamissbruket i länet.

Utskottet vill inledningsvis understryka att det är med stor oro som utskottet ser på den utbredning narkotikamissbruket har i samhället och på den utveckling av narkotikabrottsligheten som svarar häremot. Antalet narkotikabrott som kommit till polisens kännedom har ökat dramatiskt år 1980 i förhållande till år 1979. Ökningen har fortsatt under år 1981. För år 1982 visar den preliminära statistiken dock att antalet rapporterade brott ökat i mindre omfattning. Även om det är vanskligt att av de statistiska uppgifterna dra några säkra slutsatser om den faktiska brottsligheten på området torde det dock vara ställt utom allt tvivel att det förekommer en omfattande narkotikakriminalitet i landet.

Innan utskottet går in på frågan om polisens narkotikabekämpning bör det först sägas att riksdagen har lagt fast att kampen mot narkotikamissbruket skall föras inom alla samhällsområden (prop. 1977/78:105, SoU 36, rskr 363). Under senare år har också åtskilliga åtgärder vidtagits i kampen mot narkotikan. I syfte att få till stånd ytterligare kraftfulla åtgärder för att stoppa narkotikamissbruket har regeringen nyligen tillkallat en kommission för att samordna insatserna. Kommissionen, som skall ha avslutat sitt arbete före utgången av detta år, har fått vida och långtgående direktiv (Dir. 1982:100). Här skall endast nämnas att kommissionen har att lägga fram förslag om bl. a. insatser genom polisväsendet som syftar till att all illegal narkotikahantering i landet uppdagas och beivras. Kommissionen skall i förekommande fall också lägga fram förslag till omprioriteringar av samhällets resurser på området.

Under senare år har också skett en utbyggnad av polisens resurser för att bekämpa narkotikabrottsligheten. De senaste sex budgetåren har polisen tillförts sammanlagt 120 tjänster i kampen mot denna brottslighet. Nära 400 polismän är därmed sysselsatta med enbart spaning och utredning av narkotikabrott.

Även på det organisatoriska området har det inom polisen vidtagits åtgärder i syfte att komma till rätta med narkotikabrottsligheten. Bl. a. har särskilda narkotikarotlar inrättats i hela landet. Dessa rotlar finns i 24 polisdistrikt och har länen som primärt verksamhetsområde. Därutöver finns också lokala narkotikarotlar i sex polisdistrikt (Norrköping, Helsingborg, Malmö, Uddevalla, Huddinge och Södertälje). Även inom rikskriminalsektionen vid rikspolisstyrelsen finns en särskild narkotikarotel. Tillkomsten av dessa rotlar, som har skett successivt, har medfört att det många gånger komplicerade arbetet med att utreda narkotikabrottslighe-

ten har kunnat göras effektivare.

Också i fråga om det internationella polisarbetet mot narkotikabrottsligheten sker från svensk sida en fortlöpande förstärkning av insatserna. I det internationella samarbetet spelar Interpol en betydelsefull roll. Interpols generalsekretariat fungerar som en informationscentral för den internationella narkotikabekämpningen. Generalsekretariatets narkotikasektion, där bl. a. svenska polismän tjänstgör, har till uppgift att samordna det internationella polisarbetet mot narkotikabrottsligheten och att samla in uppgifter som kan kartlägga den illegala narkotikatrafiken.

Svenska polismän finns sedan år 1977 stationerade i Haag och Bangkok som sambandsmän för narkotikabekämpningen. Sedan år 1981 har Sverige en polisman stationerad i Köpenhamn och, sedan förra året, också en i Athen. En sambandsfunktion för kontakter med Turkiet har också inrättats. Vidare sker samarbete beträffande narkotikasambandsmän mellan de nordiska länderna.

I sammanhanget förtjänar det också att nämnas det samband som föreligger mellan den grövre narkotikabrottsligheten och den ekonomiska brottsligheten. Polisväsendets insatser mot den ekonomiska brottsligheten bör därför inte glömmas (se framställningen i det föregående under rubriken Ekonomisk brottslighet).

I fråga om polisens resurser mot narkotikabrottsligheten för nästa budgetår föreslås i budgetpropositionen inga särskilda åtgärder under anslaget till polisväsendet. Däremot tas under anslaget A 2. Justitiedepartementet upp 15 milj. kr. för de åtgärder som kan bli aktuella till följd av förslag från narkotikakommissionen.

Utskottet anser i likhet med departementschefen och i linje med vad som anförs i motionerna 716 och 839 att kampen mot narkotikabrottsligheten bör ges en fortsatt hög prioritet inom polisväsendet. Med tanke på det statsfinansiella läget är det av särskild vikt att de resurser som står till buds används på de områden där de kommer till största nytta. Härvidlag har narkotikakommissionen en betydelsefull uppgift. Enligt utskottets mening bör utskottet inte nu med anledning av motionsönskemålen göra några uttalanden om förstärkningar av polisens resurser för narkotikabekämpningen. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet bifall till motion 716 och motion 839 i här behandlade delar.

När det härefter gäller den i motion 1206 berörda frågan om narkotikabekämpningen i Kopparbergs län skall först sägas följande.

I en undersökning som i november 1981 publicerats i en rapport från brottsförebyggande rådet (BRÅ Rapport 1981:4) beskrivs narkotikamissbruket i Kopparbergs län. I rapporten behandlas också narkotikamissbrukarnas kriminalitet. Enligt vad som sägs i rapporten är de problem som undersökts inte speciellt oroande just i Kopparbergs län, de är oroande i hela samhället.

Utskottet vill för sin del framhålla att frågan om att lokalt eller regionalt tillgodose särskilda medelsbehov prövas i vanlig ordning av rikspolisstyrelsen och — då det kan bli aktuellt med anslagsöverskridanden — av regeringen. Också önskemålen om resursförstärkningar för narkotikainsatser inom polisdistrikten i Kopparbergs län får enligt utskottets mening prövas i sådan ordning. Det kan enligt utskottets mening knappast vara en uppgift för riksdagen att prioritera mellan olika medelsbehov som kan föreligga i olika delar av landet. Utskottet avstyrker därmed bifall till motion 1206.

Polisens regionala organisation

I motion 1592 tas upp en fråga om polisens regionala organisation.

I samband med att riksdagen år 1981 beslutade riktlinjer för en reform i fråga om polisens uppgifter, utbildning och organisation m. m. (prop. 1980/81:13, JuU 24, rskr 210) behandlades också utförligt principerna för organisationen av den regionala polisverksamheten. Utskottet godtog de riktlinjer för den regionala polisverksamheten utanför storstadsdistrikten som departementschefen dragit upp, innebärande bl. a. att den regionala polisorganisationen skall behålla sin anknytning till länsstyrelserna och att länspolischeferna med en förstärkt ställning skall förbli tjänstemän i länsstyrelserna. Beträffande Jämtlands län, det enda län som består av enbart två polisdistrikt, uttalade utskottet dock en betydande tveksamhet inför att tillämpa dessa riktlinjer och ifrågasatte om en ordning med en länspolischef och två polisdistrikt kunde vara ändamålsenlig. Utskottet ansåg att polisberedningen förutsättningslöst närmare borde överväga denna sak och förordade att riksdagen som sin mening gav regeringen detta till känna.

Vad beträffar Stockholmsområdet anslöt sig utskottet till den i propositionen föreslagna lösningen som innebar bl. a. att Stockholms län bildar ett enda regionalt verksamhetsområde och att befattningarna som länspolischef och polismästare i Stockholm förenas till en tjänst.

I fråga om Göteborgs och Bohus län fann utskottet skälen för en ordning liknande den som avsågs för Stockholms län så starka att utskottet ansåg att en sådan ordning måste införas också där. Utskottet förordade att riksdagen som sin mening gav regeringen det anförda till känna.

När det gäller Malmöhus län godtog utskottet den ordning som föreslogs i propositionen och som inte innebär några genomgripande förändringar i förhållande till vad som gäller f. n. Erfarenheterna från den nya ordningen i Stockholms- och Göteborgsområdena borde emellertid studeras för att senare ligga till grund för fortsatta överväganden beträffande Malmöhus län. Det sagda borde enligt utskottet riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Riksdagen följde utskottet.

Polisberedningen har numera lagt fram preliminära förslag beträffande

bl. a. den regionala polisorganisationen i Stockholms, Göteborgs och Bohus län samt Jämtlands län (Ds Ju 1982:6—8). Förslagen innebär bl. a. att befattningen som länspolischef förenas med tjänsten som polismästare i länets residensstad. Polisberedningen kan enligt uppgift förväntas lägga fram slutliga förslag i frågorna under våren 1983.

I budgetpropositionen anmäler departementschefen sin avsikt att ge polisberedningen i uppdrag att senare, när beredningens slutliga ställningstagande föreligger, överväga frågan om den regionala polisorganisationen för övriga län utom Gotlands län med utgångspunkt i vad polisberedningen preliminärt har föreslagit för storstadslänen. Motionärerna vänder sig häremot och menar att en ordning med gemensam länspolischef och polismästare i residensstaden kan vara olycklig i många län på grund av risk för centralisering.

I linje med utskottets tidigare ställningstagande i ämnet (JuU 1980/81:24 s. 13) vill utskottet ånyo framhålla det angelägna i att den regionala polisverksamheten så snart som möjligt ges en effektivare och mer rationell organisation. Sedan utskottet senast behandlade ämnet har ansträngningarna att åstadkomma detta fört saken framåt; sålunda har numera polisberedningen lagt fram preliminära förslag beträffande organisationen i de två storstadsregionerna och beträffande Jämtlands län, och beredningen står i begrepp att avge de slutliga förslagen.

När det gäller de av departementschefen i budgetpropositionen (s. 46) aviserade direktiven till polisberedningen finner utskottet, i motsats till motionärerna, ingen anledning att f. n. ta ställning i frågan. Utskottet utgår ifrån att regeringen på lämpligt sätt och i vederbörlig utsträckning kommer att beakta vad som framkommer under polisberedningens fortsatta arbete och vid den inom regeringskansliet kommande beredningen av frågorna. Någon riksdagens åtgärd är därför inte påkallad med anledning av motion 1592 i här behandlad del, och utskottet avstyrker bifall till den.

Polisdistriktsindelningen i Stockholms län, m. m.

I motion 1752 anför motionärerna att det råder en kraftig obalans mellan polisdistrikten i Stockholms län och att det med anledning därav bör genomföras en översyn av distriktsindelningen inom länet.

De allmänna riktlinjerna för polisväsendet beslutas av riksdagen, liksom även vissa riktlinjer för bl. a. polisdistriktens storlek och antal (se prop. 1971:173, JuU 1972:1, rskr 1972:19); i fråga om indelningen i polisdistrikt beslutar däremot regeringen (bestämmelser i detta ämne finns i kungörelsen [1973:874] om indelningen i polisdistrikt). I samband med 1972 års reform rörande indelningen i polis- och åklagardistrikt tog riksdagen ställning till ett motionsvägen framfört förslag om att ändringar i polisdistriktsindelningen alltid borde underställas riksdagen innan slutligt beslut fattades. Justitieukskottet uttalade därvid (JuU 1972:I s. 45 f) bl. a. att ett sådant förfarande stred mot den praxis som dithills tillämpats vid

ändringar i den polisiära eller judiciella indelningen och även innebar en från administrativa utgångspunkter omständlig ordning. I enlighet härmed avstyrkte utskottet motionen men underströk samtidigt att riksdagen skulle höras om i visst fall någon avvikelse befanns erforderlig från de av riksdagen uppdragna riktlinjerna för distriktsindelningen. Utskottet förutsatte också att frågan skulle underställas riksdagen om i visst fall tvekan skulle uppstå huruvida en indelningsändring stod i överensstämmelse med de uppdragna riktlinjerna eller eljest särskilda skäl talade härför. Riksdagen godkände betänkandet.

Med anledning av ett motionsyrkande har utskottet därefter uttalat (JuU 1975:9 s. 4) att utskottet inte funnit anledning frånga den principiella inställning rörande beslutsfunktionen vid ändringar i bl. a. polisdistriktsindelningen som innefattades i 1972 års beslut.

I Stockholms län finns 13 polisdistrikt, nämligen Danderyds, Handens, Huddinge, Jakobsbergs, Lidingö, Märsta, Nacka, Norrtälje, Sollentuna, Solna, Stockholms, Södertälje och Täby polisdistrikt. Det totala antalet polismanstjänster i länet uppgår till 4 350, varav nästan 3 000 i Stockholms polisdistrikt. Antalet polismanstjänster i övriga distrikt varierar mellan ca 250 och ca 40. Polisdistrikten skiljer sig från varandra i många hänseenden; sålunda varierar exempelvis distriktens areal, folkmängd och befolkningsstruktur i betydande grad.

Av det sagda framgår att indelningen i polisdistrikt är beroende av en mängd skilda faktorer som i varje enskilt fall måste samverka på lämpligt sätt för att den lokala polisorganisationen skall kunna uppfylla kravet att bilda kärnan i ett effektivt och rationellt polisväsende. Utskottet utgår ifrån att regeringen när så påkallas på ett ändamålsenligt sätt prövar frågan huruvida förändringar bör göras i distriktsindelningen, och det är enligt utskottets mening inte någon riksdagens uppgift att ta ställning i dessa hänseenden. Någon åtgärd från riksdagens sida bör därför inte vidtas med anledning av motionsyrkandet. Utskottet avstyrker följaktligen bifall till motion 1752 i den nu behandlade delen.

I motion 1752 anføres vidare att ökade resurser bör tillföras Handens polisdistrikt genom omdisponering av personal från andra distrikt. Enligt motionärerna har inget annat polisdistrikt i Stockholms län en så besvärlig situation vad gäller balansen av outhärrade brott.

Handens polisdistrikt omfattar Haninge, Nynäshamns och Tyresö kommuner. Folkmängden i distriktet uppgår till drygt 111 000 personer. I distriktet finns totalt 159 polismanstjänster. Under 1970-talet har antalet ökat med ca 50 tjänster.

Handens polisdistrikt hade den 1 oktober 1982 7 747 brottsanmälningar i balans, varav drygt 6 500 avsåg vålds-, tillgrepps-, bedrägeri- och andra s. k. kriminalbrott. Om man bortser från Stockholms polisdistrikt, vars speciella förhållanden inte gör en jämförelse meningsfull, hade övriga

distrikt i länet utom Huddinge polisdistrikt avsevärt lägre balanser.

För att förstärka kriminalavdelningen i Handens polisdistrikt har regeringen i regleringsbrev fr. o. m. budgetåret 1982/83 genom omfördelning inrättat en tjänst som kriminalinspektör vid en samtidigt nyinrättad teknisk rotel.

Med anledning av arbetssituationen i Handens polisdistrikt har länsstyrelsen i Stockholms län i januari 1983 beslutat om förstärkning för bildande av en balanskommission i distriktet. Under tiden den 17 januari—den 20 maj 1983 skall två erfarna utredningsmän (kriminalinspektörer) från två andra polisdistrikt lämna förstärkning. Vidare har länsstyrelsen för samma ändamål hos Stockholms polisdistrikt begärt förstärkning med tre erfarna utredningsmän. Länsstyrelsen har i sitt beslut särskilt angett att polisstyrelsen i Handens polisdistrikt för arbetet med att nedbringa utredningsbalansen bl. a. skall se till att spaningspersonal i tillräcklig omfattning ställs till balanskommissionens förfogande.

Av den lämnade redogörelsen framgår att situationen i Handens polisdistrikt är bekymmersam men att den uppmärksamts följs av regeringen och länsstyrelsen och att åtgärder har vidtagits för att åstadkomma förbättringar. Några uttalanden från riksdagens sida är f. n. inte påkallade. Utskottet avstyrker därför bifall till motion 1752 i här berörd del.

I motion 372 begärs ett riksdagsuttalande om att i samband med exploateringen av Hanstaområdet en polisstation bör inrättas i Kista centrum som filial till vaktdistrikt 6 inom Stockholms polisdistrikt. Till stöd för önskemålet anför motionären bl. a. att det finns goda skäl att anta att möjligheten att upprätthålla en tillfredsställande polisbevakning i området kommer att minska när Hanstaområdet har färdigexploaterats.

Utskottet kan så till vida ställa sig bakom motionsönskemålet att utskottet vill understryka vikten av att organisationen och verksamheten i de lokala polisdistrikten är effektiv och rationellt uppbyggd, så att allmänhetens berättigade krav på polisiär service av olika slag kan tillgodoses. Frågan om att möjliggöra en snabb och smidig anpassning av polisens verksamhetsinriktning och organisation till regionala och lokala förhållanden ägnades också stort utrymme vid beslutet om 1981 års polisreform. I linje med vad utskottet uttalat i det föregående angående polisdistriktsindelningen i Stockholms län och beträffande förhållandena i Handens polisdistrikt finner emellertid utskottet att motionsspörsmålet om en polisstation i Kista centrum är en fråga främst för de regionala och lokala organen att ta ställning till. Något uttalande från riksdagens sida är inte påkallat. Utskottet avstyrker därför bifall till motion 372.

Förändring av vissa polistjänster

I motion 1754 förespråkas att de tjänster för avdelningschef som i vissa mindre polisdistrikt är inrättade som polis- resp. kriminalinspektörstjän-

ter omvandlas till kommissariatjänster.

I landet finns 118 polisdistrikt. Dessa är organisatoriskt så indelade att det finns en ordningsavdelning och en kriminalavdelning i varje polisdistrikt. Vid ordningsavdelningarna fullgörs allmän övervakning och utrykningsverksamhet samt trafikövervakning (i Stockholms polisdistrikt handhas trafikövervakningen av en särskild trafikavdelning). Vid de arbetsgrupper som ingår i flertalet ordningsavdelningar fullgörs i vissa fall också utredningsverksamhet. Kriminalavdelningarnas huvudsakliga uppgifter är att uppdaga och utreda brott. Samtliga kriminalavdelningar är indelade i rotlar, vilkas antal varierar beroende på bl. a. distriktets storlek.

Chef för ordningsavdelningen i Stockholms, Göteborgs och Malmö polisdistrikt är en polisöverintendent. Som chef för ordningsavdelningen i de allra flesta övriga polisdistrikt tjänstgör en polisman med kommissaries tjänsteställning. I ett fåtal (10) mindre polisdistrikt uppehålls tjänsten som chef för avdelningen av en polisinspektör (det gäller i Kalix, Rättviks, Tidaholms, Ljusdals, Malungs, Lycksele, Vilhelmina, Storumans, Arvidsjaur och Svegs polisdistrikt).

Både administrativa och operativa arbetsuppgifter handhas av chefen för en ordningsavdelning. Som exempel kan nämnas planläggning av ordningsavdelningens inre och yttre verksamhet, inspektion och besiktning av lokaler m. m., ledning av större kommenderingar, handläggning av olika personaladministrativa frågor samt handläggning och beslut i ärenden som i särskild ordning delegerats till honom, bl. a. rörande offentliga tillställningar och viss förundersökning. I distrikt som saknar polisintendent är chefen för ordningsavdelningen dessutom ställföreträdare för polischefen. — Någon principiell skillnad på arbetsuppgifterna i ett mindre och ett större polisdistrikt föreligger inte. Däremot föreligger vissa skillnader i fråga om beslutsbefogenheterna mellan en avdelningschef som är poliskommissarie och en som är polisinspektör, se förordningen (1975:986) om handläggning av vissa polischefsuppgifter (delegationsförordningen).

När det sedan gäller kriminalavdelningarna uppehålls tjänsten som chef av en polisöverintendent i polisdistrikten i de tre största städerna. I nästan alla övriga polisdistrikt har avdelningschefen kommissaries tjänsteställning. Endast i ett mindre antal (11) små distrikt är chefen för kriminalavdelning kriminalinspektör (utöver i de förut nämnda tio polisdistrikten också i Älmhults polisdistrikt).

Enligt gällande anvisningar om fördelningen av arbetsuppgifter inom kriminalavdelning (FAP-127-2) ansvarar chefen för kriminalavdelningen närmast under polischef och polisintendent för kriminalpolisverksamheten inom polisdistriktet. Avdelningschefen är arbetsledare för all personal vid kriminalavdelningen. Han skall också planera, leda och fortlöpande följa upp kriminalpolisverksamheten inom distriktet. Avdelningschefen skall dessutom själv handlägga särskilt krävande utredningar och under-

sökningar. Med hänsyn till de skillnader i rotelindelning och därav följande varierande specialitet i verksamhetshänseende som råder mellan polisdistrikt med olika storlek föreligger också skillnader när det gäller avdelningschefernas arbetsuppgifter. Beträffande en avdelningschefs befogenheter föreligger vidare skillnader beroende på om denne är kriminalkommissarie eller kriminalinspektör.

Det kan här tilläggas att en inspektör som uppehåller tjänst som avdelningschef har genomgått kommissarieutbildning och i lönehänseende har samma förmåner som den kommissarie som är avdelningschef i ett mindre polisdistrikt. Frågan huruvida en avdelningschef är kommissarie eller inspektör tillmäts viss betydelse i tjänstetillsättningsärenden inom polisväsendet.

I regeringens regleringsbrev för innevarande budgetår avseende polisväsendet aktualiserades den i motionen berörda frågan om utbyte av polistjänster. Regeringen beslutade därvid att två polisinspektörstjänster och fem kriminalinspektörstjänster skulle utbytas mot motsvarande kommissarietjänster. Enligt vad utskottet erfarit skedde dessa tjänsteförändringar med utgångspunkt i antalet polismanstjänster på ordnings- resp. kriminalavdelningen i distrikten. Gränsdragningen vid ett visst antal polismanstjänster skall ha skett efter förhandling med berörd facklig organisation.

Utskottet vill för sin del vid bedömningen av motionsspörsmålet framhålla att organisatoriska skäl onekligen kan tala för att tjänst för avdelningschef även i de minsta polisdistrikten uppehålls av en polisman med kommissaries tjänsteställning. Det kan enligt utskottets mening f. ö. ifrågasättas huruvida den skillnad i fråga om tjänsteställning och befogenheter som råder mellan avdelningschefer i de minsta distrikten och dem i större distrikt är motiverad med hänsyn till de arbetsuppgifter och krav på kvalifikationer som föreligger. Större likhet härvidlag kan åstadkommas genom ändringar i delegationsförordningen. Önskemålet i motionen rymmer också frågor av facklig art som det ankommer på berörda parter på arbetsmarknaden att ta befattning med. Utskottet utgår från att de skäl som föreligger för en ändring i det aktuella hänseendet beaktas i vederbörlig ordning.

Med dessa uttalanden avstyrker utskottet bifall till motion 1754.

Övriga motionsspörsmål

I detta avsnitt behandlar utskottet tre skilda motionsyrkanden; det gäller frågan om våld mot polismän som tas upp i motion 1592 och dels sambandet mellan häleri och narkotikabrottslighet, dels åtgärder för att ge vittnen i narkotikarättegångar ett bättre skydd, vilka frågor aktualiseras i motion 839.

I motion 1592 anför motionärerna att det finns en oroande tendens till ökning av det direkta våldet mot polismän och att polispersonalens arbetsmiljö därför bör uppmärksammas i ökad utsträckning.

Det är enligt utskottets mening en viktig fråga som berörs av motionärerna. Att samhället ser speciellt allvarligt på våldshandlingar som riktas mot polismän och andra offentliga befattningshavare framgår av att sådana gärningar getts ett högre straffvärde än motsvarande gärningar som riktar sig mot personer utanför den skyddade personkretsen; sålunda föreskrivs för brottet våld mot tjänsteman en strängare straffskala än som gäller för misshandelsbrott.

I syfte att bidra till att samhällsskyddets krav tillräckligt beaktades i mål angående våld mot polis och för att främja jämnhet i rättstillämpningen på området utfärdade riksåklagaren år 1967 vissa föreskrifter för åklagarna i sådana mål (riksåklagarens cirkulär C 28). Detta cirkulär upphävdes år 1979 sedan riksåklagaren funnit att rättstillämpningen på området hade utvecklats och stabiliserats så att särskild tillsyn inte längre var erforderlig. Riksåklagaren har därefter år 1982, med anledning av rapporten (Ds Ju 1980:9) Straffmätning och en sammanfattande promemoria med särskild inriktning på påföljdspraxis vid våld mot tjänsteman, funnit anledning understryka det angelägna i att straffmätningen i mål angående våld mot tjänsteman och i förekommande fall behovet av fullföljd av talan i påföljdsfrågan i sådana mål ägnas särskild uppmärksamhet såväl i åklagarnas löpande arbete som vid statsåklagarnas tillsyn över åklagarnas verksamhet.

I detta sammanhang kan även nämnas att det på uppdrag av rikspolisstyrelsen år 1980 vid sociologiska institutionen vid Stockholms universitet har utförts en undersökning av polisanmält våld av och mot polisman i Stockholm år 1978.

Under beredningen av ärendet har utskottet erfarit att frågor som gäller våldsanvändning mot polismän fortlöpande ägnas särskild uppmärksamhet inom rikspolisstyrelsen.

Mot den angivna bakgrunden anser inte utskottet att några särskilda åtgärder från riksdagens sida är påkallade med anledning av motionsyrkandet. Utskottet avstyrker därför bifall till motion 1592 i förevarande del.

I motion 839 förordas en skärpt kamp mot häleribrottsligheten. Motionärerna pekar på att narkotikamissbrukare finansierar sitt missbruk genom försäljning av stöldgods; en kartläggning av sambandet mellan häleri och narkotikabrottslighet begärs. I samma motion hemställs om åtgärder för att förbättra skyddet för vittnen i rättegångar som rör mål om narkotikabrott. Motionärerna anser bl. a. att den som kan tänkas bli utsatt för repressalier måste få veta tidpunkt för permissioner och frigivning beträffande den som kan tänkas stå för hämndaktioner.

Det är ett väldokumenterat förhållande att narkotikamissbruket är en

starkt bidragande orsak till kriminalitet. Narkotikamissbruket förorsakar i regel missbrukaren stora kostnader. Enligt gängse uppfattningar finansieras narkotikamissbruket framför allt genom att missbrukare själva säljer narkotika, genom prostitution eller genom förmögenhetsbrottslighet, t. ex. tillgreppsbrott, bedrägerier och häleri.

Beträffande häleribrottet skall nämnas att reglerna härom i brottsbalken har ändrats för en tid sedan. Ändringarna, som trädde i kraft den 1 juli 1980, syftade till att underlätta lagföringen. Till grund för den proposition (prop. 1979/80:66) som lades fram i ärendet låg en inom brottsförebyggande rådet utarbetad promemoria (BRÅ PM 1978:1) om sakhäleri. I promemorian, som främst behandlade den organiserade häleribrottsligheten, berördes något också den handel med stöldgods som härrör från bl. a. narkotikamissbrukare.

Även i andra sammanhang har frågor om narkotikamissbruk och förmögenhetsbrott tagits upp. Saken belyses bl. a. i en rapport (Narkotikamarknad och förmögenhetsbrott, april 1979) som utgör en del i en utredning om social utslagning och ekonomisk brottslighet som Stockholms kommun låtit göra. Sambandet mellan narkotikamissbruk och olika slag av förmögenhetsbrott belyses också i en undersökning rörande narkotikamissbruket i Kopparbergs län som i november 1981 publicerats i en rapport från brottsförebyggande rådet (BRÅ Rapport 1981:4). I en rapport om narkotikautvecklingen som brottsförebyggande rådet gav ut förra året berörs saken också (BRÅ Rapport 1982:2).

Utskottet kan alltså konstatera att den i motion 839 aktualiserade frågan om sambandet mellan narkotikabrottslighet och häleribrottslighet under senare år har uppmärksamats i olika sammanhang. Enligt utskottets mening finns det inte skäl för riksdagen att med anledning av motionsönskemålet ta initiativ till någon åtgärd på området.

Med det anförda avstyrker utskottet bifall till motion 839 i nu behandlad del.

När det sedan gäller frågan om skyddet för vittnen i rättegångar rörande mål om narkotikabrott skall först sägas att utskottet hösten 1980 behandlat en liknande fråga (JuU 1980/81:5). Ärendet gällde då ett motionsyrkande om vidgade möjligheter att förhöra vittnen utan närvaro av åhörare. Utskottet, som hade remissbehandlat motionen, fann att det fanns stöd för uppfattningen att åtgärder i den riktning som förespråkades i motionen var påkallade. Det hade sålunda framhållits att ett hårdnande klimat kommit att råda i huvudförhandlingar i vissa brottmål, särskilt i mål om ansvar för grövre brott, t. ex. narkotikabrottslighet, och det hade uppgetts inte sällan förekomma att vittnen hyser rädsla för tilltalads anhöriga och kamrater som är närvarande i rättssalen. Det hade för utskottet också nämnts att vittnen under senare tid i ökande utsträckning visat obenägenhet att inställa sig inför rätta. — Vid sitt ställningstagande till motions-

spörsmålet konstaterade utskottet att intresset bakom motionen svårigen syntes kunna tillgodoses utan att principen om domstolsförhandlingarnas offentlighet träds för när. Enligt utskottets mening borde en närmare undersökning i ämnet komma till stånd. Vad utskottet anfört härom gav riksdagen som sin mening regeringen till känna (rskr 1980/81:31). Saken är f. n. föremål för övervägande i regeringskansliet.

Frågan om behovet av att ge vittnen ökat skydd behandlades av riksdagen också förra året i samband med att reglerna i brottsbalken om övergrepp i rättssak ändrades (prop. 1981/82:141, JuU 49). Lagändringen som trädde i kraft den 1 juli 1982 innebar att maximistrafket för övergrepp i rättssak höjdes från två till fyra års fängelse för fall då grovt brott föreligger. Bakgrunden till straffskärpningen var den att det under senare tid i samband med ett flertal brottmålsrättegångar — ofta rörande narkotikabrott — funnits skäl till antagande att vittnen och tilltalade av fruktan för repressalier inte vågat tala fritt.

Utskottet anser i linje med vad som anförs i motion 839 det angeläget att man så effektivt som möjligt söker förhindra att vittnen och andra som lämnar uppgifter i rättegångar blir utsatta för hotelser eller andra represalier; detta inte bara av hänsyn till enskilda personer utan också för att rättskipningen skall fungera tillfredsställande. Som nyss nämnts har i detta syfte straffet för övergrepp i rättssak nyligen skärpts kraftigt och särskilda överväganden i frågan om skydd för vittnen pågår inom regeringskansliet. Utskottet utgår från att därvid också prövas frågan om någon form av underrättelse t. ex till polismyndighet om förestående permissioner i vissa fall. Erfarenheterna av vilken betydelse straffskärpningen kan ha haft liksom resultatet av de nyssnämnda övervägandena bör enligt utskottets mening avvaktas innan riksdagen tar något sådant initiativ som föreslås i motionen. Utskottet avstyrker alltså bifall till motion 839 i här behandlad del.

Utbytestjänstgöring för notarier

Inom polisväsendet har hittills förekommit en relativt omfattande s. k. utbytestjänstgöring för notarier. Några särskilda medel för detta ändamål har aldrig anvisats, utan notariernas tjänstgöring har skett inom ramen för ordinarie löneanslag.

Departementschefen upplyser i budgetpropositionen att man — med hänsyn till de begränsningar som gäller för anslagen till polisen — får räkna med att tillgängliga medel helt måste tas i anspråk för den ordinarie polisverksamheten. Till följd härav kommer utrymmet för utbytestjänstgöring att minska.

Utskottet vill här endast anmärka att den av departementschefen berörda frågan kommer att närmare behandlas i samband med utskottets beredning av anslaget till domstolsväsendet.

Medelsberäkningen

Utskottets ställningstagande i det föregående till frågor rörande polisens bekämpande av den ekonomiska brottsligheten och narkotikabrottsligheten innebär att utskottet har godtagit regeringens förslag till vilka resurser som bör anslås för dessa ändamål.

Utskottet godtar även i övrigt regeringens förslag till medelsberäkning under förevarande punkt i den mån sådant godkännande inte redan skett i det föregående.

Utskottets hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *medelsberäkningen*
att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1982/83:1592 i denna del (yrkande 8) och motion 1982/83:839 i denna del (yrkande 2) till *Lokala polisorganisationen: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1983/84 anvisar ett förslagsanslag av 3 825 304 000 kr.,
2. beträffande *indragning av trafikpoliser*
att riksdagen avslår motion 1982/83:888 i denna del (delvis) och motion 1982/83:1209,
3. beträffande *sättet för omfördelning av trafikpoliser m. m.*
att riksdagen avslår motion 1982/83:888 i denna del (delvis),
4. beträffande *förstärkning av kvarterspolisverksamheten*
att riksdagen avslår motion 1982/83:2158 i denna del (yrkande 5),
5. beträffande *resurser för bekämpande av ekonomisk brottslighet*
att riksdagen avslår motion 1982/83:888 i denna del (delvis) och motion 1982/83:1605 i denna del (delvis),
6. beträffande *ekonomisk rotel i Mariestad*
att riksdagen avslår motion 1982/83:289,
7. beträffande *nya tjänster för bl. a. ekonomer*
att riksdagen avslår motion 1982/83:888 i denna del (delvis),
8. beträffande *anlitande av utomstående experter i polisarbetet*
att riksdagen avslår motion 1982/83:888 i denna del (delvis),
9. beträffande *resurser för utbildning av personal som skall syssla med bekämpning av ekonomisk brottslighet*
att riksdagen avslår motion 1982/83:888 i denna del (delvis),
10. beträffande *nya rekryteringsvägar för polisutbildningen*
att riksdagen avslår motion 1982/83:888 i denna del (delvis),
11. beträffande *resurser för narkotikabekämpningen*
att riksdagen avslår motion 1982/83:716 och motion 1982/83:839 i denna del (yrkande 1),
12. beträffande *resurser för narkotikabekämpningen i Kopparbergs län*
att riksdagen avslår motion 1982/83:1206,

13. beträffande *polisens regionala organisation*
att riksdagen avslår motion 1982/83:1592 i denna del (yrkande 5),
14. beträffande *polisdistriktsindelningen i Stockholms län*
att riksdagen avslår motion 1982/83:1752 i denna del (yrkande 1),
15. beträffande *ökade resurser till Handens polisdistrikt*
att riksdagen avslår motion 1982/83:1752 i denna del (yrkande 2),
16. beträffande *polisstation i Kista*
att riksdagen avslår motion 1982/83:372,
17. beträffande *förändring av vissa polistjänster*
att riksdagen avslår motion 1982/83:1754,
18. beträffande *våld mot polisman*
att riksdagen avslår motion 1982/83:1592 i denna del (yrkande 4),
19. beträffande *sambandet mellan narkotikabrottslighet och häleri*
att riksdagen avslår motion 1982/83:839 i denna del (yrkande 4),
20. beträffande *skydd för vittnen i narkotikamål*
att riksdagen avslår motion 1982/83:839 i denna del (yrkande 6).

4. Lokala polisorganisationen: Utrustning. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt B 5 (s. 47—49) och hemställer

att riksdagen till *Lokala polisorganisationen: Utrustning* för budgetåret 1983/84 anvisar ett reservationsanslag av 13 626 000 kr.

5. Inköp av motorfordon m. m. Regeringen har under punkt B 6 (s. 49—52) föreslagit riksdagen att till Inköp av motorfordon m. m. för budgetåret 1983/84 anvisa ett reservationsanslag av 52 343 000 kr.

Motion

I motion 1982/83:1592 av Gunilla André m. fl. (c) hemställs, såvitt nu är i fråga, att riksdagen beslutar att till Inköp av motorfordon m. m. för budgetåret 1983/84 anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 500 000 kr. förhöjt reservationsanslag av 52 843 000 kr., för inköp av ytterligare narkotikahundar (yrkande 9).

Utskottet

Från detta anslag bestrids kostnader för utbyte av inköp av bl. a. motorfordon, radioutrustning, trafikövervakningsmateriel samt hästar och hundar. Regeringens förslag innebär en ökning av anslaget för nästa budgetår

med omkring 4 milj. kr. i förhållande till anslaget för innevarande budgetår; det totala anslag som föreslås uppgår till mer än 52 milj. kr. I motion 1592 begärs ökad medelsanvisning för inköp av narkotikahundar.

Enligt vad departementschefen uppger beräknas under anslagsposten Hästar och hundar m. m. medel för utbyte av tio hästar och sammanlagt 80 hundar, varav 5 narkotikahundar (ca 3,6 milj. kr.). I sin anslagsframställning begärde rikspolisstyrelsen medel för utbyte av 85 övervakningshundar och 5 narkotikahundar.

Inom polisväsendet finns f. n. 500 hundar. Av dessa är de allra flesta s. k. övervakningshundar. Endast 25 är särskilt tränade narkotikahundar.

Under åren 1981 och 1982 har i Stockholms län genomförts en försöksverksamhet med att träna några övervakningshundar att leta efter narkotika. Med anledning av det goda resultat som försöksverksamheten gett har rikspolisstyrelsen beslutat att sätta i gång en verksamhet som syftar till att ge många fler övervakningshundar i landet färdighet i att söka efter narkotika.

Enligt utskottets mening är narkotikahundarna otvivelaktigt ett viktigt hjälpmedel för polisen i arbetet med att spåra och leta efter narkotika. Vissa frågor om att genom organisatoriska förändringar åstadkomma ett ökat utnyttjande av de narkotikahundar som finns inom polisväsendet övervägs av 1981 års polisberedning. Ökad effektivitet kan också förutses bli följden av de åtgärder beträffande övervakningshundar som rikspolisstyrelsen tagit initiativ till. Med hänsyn till vad nu sagts anser sig utskottet kunna utgå från att polisens behov av narkotikahundar kan komma att bli tillgodosett utan den medelstilldelning som föreslås i motionen. Utskottet avstyrker därför bifall till nu behandlat yrkande i motion 1592.

Utskottet godtar regeringens förslag till medelsanvisning under förevärande punkt.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1982/83:1592 i denna del (yrkande 9) till *Inköp av motorfordon m. m.* för budgetåret 1983/84 anvisar ett reservationsanslag av 52 343 000 kr.

6. Underhåll och drift av motorfordon m. m. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt B 7 (s. 52 och 53) och hemställer

att riksdagen till *Underhåll och drift av motorfordon m. m.* för budgetåret 1983/84 anvisar ett förslagsanslag av 193 996 000 kr.

7. Gemensam kontorsdrift m. m. inom kvarteret Kronoberg. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt B 8 (s. 53—55) och hemställer

att riksdagen till *Gemensam kontorsdrift m. m. inom kvarteret Kronoberg* för budgetåret 1983/84 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.

8. **Diverse utgifter.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt B 9 (s. 55) och hemställer

att riksdagen till *Diverse utgifter* för budgetåret 1983/84 anvisar ett förslagsanslag av 5 000 000 kr.

9. **Byggnadsarbeten för polisväsendet.** Regeringen har under punkt B 10 (s. 55—59) föreslagit riksdagen att

1. bemyndiga regeringen att besluta om byggnadsarbeten för polisväsendet inom de kostnadsramar som har förordats i propositionen,

2. till Byggnadsarbeten för polisväsendet för budgetåret 1983/84 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 kr.

Motioner

I motion 1982/83:225 av Stig Alftin m. fl. (s) hemställs att riksdagen beslutar att som sin mening uttala att uppförandet av ett polishus i Bollnäs ges hög prioritet vid fördelning av investeringsmedel för statligt byggande.

I motion 1982/83:313 av Kersti Johansson (c) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att byggande av förvaltningsbyggnad i Nässjö igångsätts under år 1983.

I motion 1982/83:545 av Elving Andersson (c) och Kjell Mattsson (c) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om angelägenheten av att polishus i Uddevalla projekteras snarast möjligt.

I motion 1982/83:714 av Åke Gustavsson (s) och Catarina Rönnung (s) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts angående nybyggnad av polishus i Nässjö.

I motion 1982/83:886 av Kerstin Andersson (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) hemställs, såvitt nu är i fråga, att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna angelägenheten av att polishus i Vänersborg ges hög prioritet vid fördelning av investeringsmedel för statligt byggande.

I motion 1982/83:1752 av Ulf Lönnqvist m. fl. (s) hemställs, såvitt nu är i fråga, att riksdagen hos regeringen begär åtgärder så att byggnadsarbetena för nytt polishus i Handen kan påbörjas senast vintern 1983—1984 (yrkande 3).

I motion 1982/83:2196 av Gunnel Jonäng (c) och Gunnar Björk i Gävle (c) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att Bollnäs polishus bör byggas under budgetåret 1983/84.

Utskottet

Regeringens förslag under förevarande punkt innebär bl. a. att 10 milj. kr. får disponeras under budgetåret 1983/84 för inlösen av polishus som har uppförts efter kommunala eller enskilda åtaganden, att kostnadsramarna för pågående byggnadsprojekt ändras på grund av den allmänna byggnadskostnadsstegringen samt att kostnadsramar förs upp i investeringsplanen och medel beräknas bl. a. för nya förvaltningsbyggnader i Katrineholm, Mjölby, Trelleborg, Mölndal och Göteborg (vakttdistrikt 6).

Enligt anslagsberäkningen i propositionen uppgår den beräknade medelsförbrukningen under anslaget till 120 milj. kr. för budgetåret 1982/83 och till 87 milj. kr. för budgetåret 1983/84, eller för tvåårsperioden tillhoppa 207 milj. kr.

Motionsvägen förs fram önskemål om nybyggnad av polishus i Bollnäs (motionerna 225 och 2196), i Nässjö (motionerna 313 och 714), i Uddevalla (motion 545), i Vänersborg (motion 886) och i Handen (motion 1752). Yrkandena motiveras framför allt med att nuvarande lokaler är otillfredsställande både från personalens synpunkt och för den allmänhet som kommer i kontakt med dem; även sysselsättningspolitiska skäl anförs.

Frågan om nybyggnad av bl. a. polishus i Nässjö behandlades av utskottet år 1982 (JuU 1981/82:37). Utskottet, som inte ansåg sig kunna prioritera mellan olika då aktualiserade byggnadsprojekt, uttalade bl. a. att utskottet — med hänsyn till arbetsförhållandena i de nuvarande lokalerna — förutsatte att byggnadsarbetena sätts i gång snarast möjligt. Utskottet vidhåller denna ståndpunkt. Med detta uttalande avstyrker utskottet bifall till motionerna 313 och 714.

Även beträffande övriga i motionerna berörda orter föreligger behov av nya eller renoverade lokaler för polisen. Detsamma gäller emellertid också beträffande ett antal andra orter i landet, och det är inte möjligt för utskottet att prioritera ett eller flera projekt framför andra angelägna sådana, t. ex. uppförandet av tillfredsställande förvaltningsbyggnader för polisverksamheten i Malmö. Utskottet avstyrker därför bifall även till yrkandena i motionerna 225, 545, 886, 1752 och 2196.

Utskottet hemställer

1. beträffande *nybyggnad av polishus i Nässjö*
att riksdagen avslår motionerna 1982/83:313 och 1982/83:714,
2. beträffande *nybyggnad av polishus i Bollnäs*
att riksdagen avslår motionerna 1982/83:225 och 1982/83:2196,
3. beträffande *nybyggnad av polishus i Uddevalla*
att riksdagen avslår motion 1982/83:545,
4. beträffande *nybyggnad av polishus i Vänersborg*
att riksdagen avslår motion 1982/83:886 i denna del (delvis),
5. beträffande *nybyggnad av polishus i Handen*
att riksdagen avslår motion 1982/83:1752 i denna del (yrkande 3),

6. att riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om byggnadsarbeten för polisväsendet inom de kostnadsramar som har förordats i propositionen,
7. beträffande *medelsberäkningen*
att riksdagen till *Byggnadsarbeten för polisväsendet* för budgetåret 1983/84 anvisar ett reservationsanslag av 1 000 kr.

Stockholm den 8 mars 1983

På justitieutskottets vägnar

BERTIL LIDGARD

Närvarande: Bertil Lidgard (m), Lisa Mattson (s), Eric Jönsson (s), Karin Söder (c), Arne Nygren (s), Björn Körlof (m), Hans Pettersson i Helsingborg (s), Helge Klöver (s), Arne Svensson (m), Gunilla André (c), Karl-Gustaf Mathsson (s), Ulla-Britt Åbark (s), Hans Petersson i Röstånga (fp), Lars-Erik Lövdén (s) och Inger Wickzén (m).

Reservationer

1. Professur i polisforskning (punkt 1, mom. 1)

Bertil Lidgard (m), Björn Körlof (m), Arne Svensson (m) och Inger Wickzén (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 2 som börjar med "När frågan" och slutar med "behandlade delar" bort ha följande lydelse:

När frågan nu återkommer vill utskottet i linje med sina uttalanden i saken förra året understryka att polisverksamheten på grund av sina viktiga funktioner i samhället motiverar särskilda forskningsinsatser. Med hänsyn härtill och till statsmakternas allmänna satsningar på förstärkning av forskningen anser utskottet att en professur i polisforskning vid polishögskolan nu bör inrättas. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Medelsbehovet för nästkommande budgetår kan beräknas till 500 000 kr. Förevarande anslag bör räknas upp med detta belopp. Motsvarande minskning bör ske under anslaget Brottsförebyggande rådet: Utredningskostnader.

dels att utskottets hemställan under moment 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *professur i polisforskning*

att riksdagen med anledning av motion 1982/83:2158 i denna del (yrkande 6) som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört i detta hänseende.

2. Långtidsplanering av aspirantantagningen (punkt 1, mom. 2)

Karin Söder (c), Gunilla André (c) och Hans Petersson i Röstånga (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 3 som börjar med "Utskottet kan" och slutar med "och 1592" bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer i de tankar som bär upp motionsönskemålen och finner det vara av stor betydelse för organisationen av polishögskolans arbete och därmed också för kvaliteten på den undervisning som där bedrivs att verksamheten kan planläggas för längre tidsperioder än ett år och att elevantagningen sker någorlunda jämnt över åren. Saken har enligt utskottets mening så stor betydelse för rekryteringsarbetet och polisverksamheten i stort att regeringen bör låta upprätta en långsiktig plan för polisutbildningens dimensionering. Planen bör underställas riksdagens prövning i lämpligt sammanhang. Vad utskottet nu med anledning av de här behandlade yrkandena i motionerna 1205, 1216 och 1592 anfört bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under moment 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande långtidsplanering av aspirantantagningen

att riksdagen med anledning av motionerna 1982/83:1205 och 1982/83:1216 samt motion 1982/83:1592 i denna del (yrkande 7) som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört i detta hänseende.

3. Aspirantantagningen 1983/84 (punkt 1, mom. 3)

Karin Söder (c) och Gunilla André (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 3 som börjar med "Vad härefter" och slutar med "nästa budgetår" bort ha följande lydelse:

Vad härefter gäller den i motion 1592 särskilt upptagna frågan om antalet polisaspiranter för nästkommande budgetår bör enligt utskottets mening noteras att regeringen under de senaste budgetåren har vidtagit kraftfulla åtgärder för att komma till rätta med den besvärliga vakanssituationen inom polisväsendet, vilken varit särskilt besvärlig för Stockholm. Under slutet av 1970-talet ökades således intagningen till polisutbildningen, och för budgetåren 1977/78, 1978/79 och 1979/80 uppgick rekryteringstalen till 760, 800 resp. 800. Under perioden 1977/78—1980/81 ökade antalet polistjänster med nästan 750. Tack vare dessa kraftfulla åtgärder har man nu kommit till rätta med vakanssituationen inom polisen.

Det ansträngda statsfinansiella läget medför emellertid att polisen inte kan tillföras nya tjänster i samma utsträckning som tidigare. Detta faktum kan dock inte utan vidare tas till intäkt för att, utan grund i någon långsiktig planering, halvera det antal aspiranter som tas in till polisutbild-

ningen. Både utbildningen och polisorganisationen i stort drabbas svårt av en ryckighet av detta slag.

Utskottet har i det föregående uttalat sig för att regeringen bör återkomma med en långsiktig plan för polisutbildningens dimensionering. I avvaktan på en sådan plan anser utskottet att antagningen bör vara oförändrad och således även i fortsättningen omfatta 400 polisaspiranter.

Vad utskottet sålunda med anledning av motion 1592 anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under moment 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *aspirantantagningen 1983/84*

att riksdagen med anledning av motion 1982/83:1592 i denna del (yrkande 6) som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört i detta hänseende.

4. Medelsberäkningen (punkt 1, mom. 5)

Bertil Lidgard (m), Björn Körlof (m), Arne Svensson (m) och Inger Wickzén (m) anser — under förutsättning av bifall till reservation 1 — att utskottets hemställan under moment 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *medelsberäkningen*

att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med bifall till motion 1982/83:1750 i denna del (yrkande 1) till *Rikspolisstyrelsen* för budgetåret 1983/84 anvisar ett förslagsanslag av 226 140 000 kr.

5. Medelsberäkningen (punkt 3, mom. 1)

Karin Söder (c) och Gunilla André (c) anser under förutsättning av bifall till reservation 3

dels att den del av utskottets yttrande på s. 8 som börjar med "Frågor rörande" och slutar med "denna punkt" bort ha följande lydelse:

Frågor rörande antagning av polisaspiranter under nästkommande budgetår behandlas av utskottet under punkt 1 ovan. Utskottet förordar där att aspirantantagningen bibehålls på samma nivå som för innevarande budgetår och inte — såsom departementschefen aviserar — halveras från 400 till 200. Till följd härav bör förevarande anslag uppräknas med 20 milj. kr.

dels att utskottets hemställan under moment 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *medelsberäkningen*

att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med bifall till motion 1982/83:1592 i denna del (yrkande 8) samt med avslag på motion 1982/83:839 i denna del (yrkande 2) till *Lokala*

polisorganisationen: Förvaltningskostnader för budgetåret 1983/84 anvisar ett förslagsanslag av 3 845 304 000 kr.

6. Medelsberäkningen (punkt 3, mom. 1)

Hans Petersson i Röstånga (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 18 som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "behandlade delar" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening är det angeläget att kampen mot narkotikabrottsligheten ges en fortsatt hög prioritet inom polisen. Under senare år har polisen tillförts allt större resurser för detta ändamål. Utskottet anser att uppbyggnaden av polisens resurser på området måste fortsätta. Härvidlag är de åtgärder som föreslås i budgetpropositionen inte tillräckliga; f. ö. är det inte givet att de medel som ställs till förfogande för åtgärder som kan bli aktuella till följd av förslag från narkotikakommissionen kommer polisen till del i den omfattning som utskottet anser påkallat. Inrättandet av narkotikarotlar bör fortsätta så att på sikt sådana rotlar kommer att finnas i de flesta polisdistrikt.

De omfördelningar som föreslås i budgetpropositionen innebär en in-dragning av 100 trafikpoliser. Utskottet anser att trafikpolisverksamheten inte bör belastas härutöver. De förstärkningar som utskottet förordar för narkotikabekämpningen bör i stället ske genom en ytterligare medelsanvisning. Med tanke på de förödande mänskliga och sociala konsekvenser som narkotikabrottsligheten leder till anser utskottet att det statsfinansiella läget inte bör få vara helt avgörande för vilka satsningar som bör göras. Såsom anges i motion 839 bör polisen tillföras 20 nya tjänster för narkotikabekämpningen. Kostnaden härför kan beräknas till drygt 2,7 milj. kr. Anslaget till polisens förvaltningskostnader bör alltså höjas med detta belopp. Vidare bör riksdagen med anledning av motion 839 som sin mening ge regeringen till känna att utbyggnaden av narkotikarotlar bör fortsätta. Det anförda innebär att utskottet avstyrker bifall till motion 716.

dels att utskottets hemställan under moment I bort ha följande lydelse:

1. beträffande *medelsberäkningen*

att riksdagen med anledning av regeringens förslag och motion 1982/83:839 i denna del (yrkande 2) och med avslag på motion 1982/83: 1592 i denna del (yrkande 8) till *Lokala polisorganisationen: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1983/84 anvisar ett förslagsanslag av 3 828 068 960 kr.

7. Förstärkning av kvarterspolisverksamheten (punkt 3, mom. 4)

Bertil Lidgard (m), Björn Körlof (m), Arne Svensson (m) och Inger Wickzén (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 11 som börjar med "Enligt utskottets" och slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

I ett läge där det av statsfinansiella skäl inte är möjligt att tillföra polisen några nya resurser är det naturligt att polisens brottsbekämpande verksamhet ges en hög prioritet och att alltså omfördelningar av resurserna sker för detta ändamål. Enligt utskottets mening är den hjälpande och sociala verksamhet som kvarterspoliserna bedriver viktig för polisarbetet i stort och för relationerna mellan polisen och allmänheten, samtidigt som den också har en väsentlig betydelse för det brottsförebyggande arbetet. Utskottet anser därför att även kvarterspolisverksamheten måste ges en hög prioritet. Detta bör ske genom omfördelning inom de ramar som regeringen angett. Av de ca 50 polismän som enligt regeringens förslag avses bli avdelade för att bekämpa ekonomisk brottslighet bör enligt utskottets mening, såsom föreslås i motion 2158, ca 20 polismän i stället avdelas för kvarterspolisverksamhet. Detta bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under moment 4 bort ha följande lydelse:

4. *beträffande förstärkning av kvarterspolisverksamheten*

att riksdagen med bifall till motion 1982/83:2158 i denna del (yrkande 5) som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört i detta hänseende.

8. Resurser för bekämpande av ekonomisk brottslighet (punkt 3, mom. 5)

Karin Söder (c) och Gunilla André (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 12 med "I kampen" och slutar på s. 13 med "denna del" bort ha följande lydelse:

Som utskottet nyss sagt har åtskilliga åtgärder för att motverka den ekonomiska brottsligheten vidtagits under senare år. Utskottet finner det angeläget att något belysa vad som sålunda skett.

Det rör sig här bl. a. om så mycket som ett trettioåtal större lagstiftningsprojekt som genomförts under de senaste sex åren. Ingreppande ändringar har gjorts i hyreslagstiftningen, valutalagstiftningen, konkurslagstiftningen, skattelagstiftningen, tulllagstiftningen samt lagstiftningen om yrkesmässig trafik och om miljöskydd. Härutöver har flera ändringar gjorts i brottsbalken beträffande häleri, vissa arbetsmiljöbrott, dobbleri och miljöbrott. Nya lagar har tillkommit; hit hör lagstiftningen om betalningssäkering för skatter, tullar och avgifter, om säkerhet för skattefordringar och om utredning i utländska skatteärenden samt lagarna om finansbolag och handel med begagnade varor. Slutligen är ej att förglömma lagen mot skatteflykt och den nya utsökningsbalken. Det är inte bara på det rena lagstiftningsområdet som skärpningar genomförts. Stora organisatoriska förändringar har också företagits. Inom polisen har skapats en helt ny organisation i form av ekonomiska rotlar. Dessa har länen som primärt

verksamhetsområde. Också taxerings- och exekutionsväsendet har omorganiserats. Numera pågår även ett omfattande samarbete mellan de myndigheter som i sin verksamhet har att arbeta med den ekonomiska brottsligheten. Detta arbete äger rum såväl på central och regional som på lokal nivå och har även fått till följd att betydande insatser gjorts från enskilda kommuners sida.

Satsningen på att bekämpa den ekonomiska brottsligheten har fortsatt under innevarande budgetår. I budgetpropositionen förra året föreslogs inrättande av fyra nya ekonomiska rotlar. Vidare föreslogs att fyra tjänster som kvalificerade ekonomer skulle tillföras polisväsendet för utredningar i komplicerade ärenden. Riksdagen biföll förslagen.

Även när det gäller lagstiftningen fattades ett flertal beslut under föregående riksmöte. Bland de viktigaste kan följande nämnas: En bestämmelse om försvararjäv infördes i rättegångsbalken. Den innebär att en person inte får vara försvarare om han haft uppdrag åt den misstänkte eller ekonomiska förbindelser med denne om detta minskar hans förmåga att med nit och omsorg ta till vara den misstänktes rätt. Lagändringen tillkom på grundval av en promemoria från brottsförebyggande rådet (BRÅ) och var föranledd av påståenden om att vissa advokater skulle vara engagerade i den ekonomiska brottsligheten.

Ändringar i brottsbalkens kapitel om förverkande av egendom m. m. genomfördes. Härigenom har det blivit möjligt att förklara förverkade sådana företagsekonomiska vinster som har uppkommit hos näringsidkare till följd av brott som har begåtts i utövningen av deras verksamhet.

Straffet för bokföringsbrott skärptes med verkan fr. o. m. den 1 juli 1982. Skärpningen genomfördes för att mer effektivt hindra att bokföringsskyldigheten åsidosätts. Genom beslutet är det nu möjligt att väcka åtal för bokföringsbrott även om den bokföringsskyldige inte gått i konkurs.

Kvalificerad revisor skall i framtiden finnas i alla aktiebolag. Regeln innebär att alla aktiebolag skall ha auktoriserad eller godkänd revisor fr. o. m. den 1 januari i år.

En ny konkurrenslag har trätt i kraft den 1 januari i år. Marknadsdomstolen har härigenom fått möjlighet att vid vite förbjuda olika former av konkurrensbegränsande förfaranden. Vidare har ett system för kontroll av företagsförvärv (fusionskontroll) införts. Straffen för brott mot förbudet mot bruttoprissättning och anbudskarteller skärptes samtidigt.

På skatteområdet har, förutom de direkta effekter som marginalskattesänkningen och begränsningen av underskottsavdragens skattemässiga värde får på skatteundandragandet, under året införts hårdare kontroll av mervärdeskatteskyldiga, samordning av preskriptionsreglerna för skattefordringar samt skyldighet att specificera utgiftsräntor i självdeklarationen.

Som framgår av det anförda har den lagstiftningsöversyn som genomförts under senare år på grundval av förslag både av en särskild arbetsgrupp inom BRÅ och av det traditionella utredningsväsendet lett till att ett omfattande beslutsunderlag har tagits fram. En rad frågor har redovisats och redan varit föremål för behandling i regering och riksdag, och åtskilliga andra var i varierande grad klara för att tas upp till beslut.

År 1982 inrättades en särskild samrådsgrupp inom regeringskansliet för att samordna de olika departementens arbete på området. I och med detta beslut avvecklades den särskilda styrgruppen inom BRÅ, och det omedelbara ansvaret för lagstiftningsarbetet lades över på den interdepartementala gruppen.

Arbetet i samrådsgruppen har fungerat väl inte minst därför att kunskaper om resp. departements pågående utredningsarbete har kunnat spridas. Den ekonomiska brottsligheten är inte begränsad till enbart justitie- och finansdepartementens verksamhetsområden utan även flera av de övriga departementen är i hög grad berörda.

Det är mot bakgrund av det omfattande arbete som bedrivits under de sex senaste åren och den under förra året genomförda omorganisationen onödigt att regeringen nu beslutat tillsätta en särskild kommission för att arbeta med frågan. Genom detta beslut har ett helt onödigt stillestånd i utredningsarbetet uppkommit, samtidigt som det fortsatta arbetet med de förslag som redan framtagits fördröjs.

Efter det anförda vill utskottet förorda att fortsatta satsningar görs inom polisväsendet för att bekämpa den ekonomiska brottsligheten. Med hänsyn till det statsfinansiella läget måste detta ske genom omfördelningar. Enligt utskottets mening bör det vara en uppgift för polisberedningen att undersöka vilka omfördelningar som är möjliga att genomföra. Vad utskottet nu anfört med anledning av motion 888 bör ges regeringen till känna. Vid detta ställningstagande saknas enligt utskottets mening skäl till någon riksdagens åtgärd med anledning av motion 1605 i här behandlad del.

dels att utskottets hemställan under moment 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *resurser för bekämpande av ekonomisk brottslighet* att riksdagen med avslag på motion 1982/83:1605 i denna del (delvis) och med anledning av motion 1982/83:888 i denna del (delvis) som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört i detta hänseende.

9. Nya tjänster för bl. a. ekonomer (punkt 3, mom. 7)

Karin Söder (c) och Gunilla André (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 15 som börjar med "För nästa" och slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

De ekonomitjänster som under innevarande budgetår tillförts polisen har inneburit en inte obetydlig förstärkning av polisens möjligheter att utreda kvalificerade förfaranden på det ekonomiska området. Enligt utskottets mening är det, som anförs i motion 888, angeläget att ytterligare förstärkningar av detta slag tillförs polisen. Dessa förstärkningar bör komma till stånd genom omfördelningar. Arbetet härmed bör med tanke på sakens vikt bedrivas skyndsamt.

Vad utskottet nu med anledning av motion 888 anfört bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under moment 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande nya tjänster för bl. a. ekonomer

att riksdagen med anledning av motion 1982/83:888 i denna del (delvis) som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört i detta hänseende.

10. Resurser för narkotikabekämpningen (punkt 3, mom. 11)

Hans Petersson i Röstånga (fp) anser — under förutsättning av bifall till reservation 6 — att utskottets hemställan under moment 11 bort ha följande lydelse:

11. beträffande resurser för narkotikabekämpningen

att riksdagen med anledning av motion 1982/83:839 i denna del (yrkande 1) och med avslag på motion 1982/83:716 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om inrättande av narkotikarotlar.

11. Polisens regionala organisation (punkt 3, mom. 13)

Karin Söder (c) och Gunilla André (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 20 som börjar med "När det" och slutar med "till den" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill emellertid även understryka att en icke önskvärd centralisering måste undvikas; man kan sålunda alls inte utgå från att de skäl som talar för att befattningen som länspolischef skall förenas med tjänsten som polismästare i resp. residensstad i Stockholms, Göteborgs och Bohus län samt Jämtlands län skulle föreligga beträffande övriga län. Det kan enligt utskottets mening t. o. m. visa sig vara direkt olämpligt i många län med en sådan ordning. Utskottet anser därför, i motsats till vad departementschefen gett uttryck för i budgetpropositionen (s. 46), inte att polisberedningen bör ges i uppdrag att överväga frågan om den regionala polisorganisationen för övriga län med utgångspunkt i vad som föreslagits för storstadslännen.

Vad utskottet nu uttalat bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under moment 13 bort ha följande lydelse:

13. *beträffande polisens regionala organisation*

att riksdagen med bifall till motion 1982/83:1592 i denna del (yrkande 5) som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört i detta hänseende.

12. Skydd för vittnen i narkotikamål (punkt 3, mom. 20)

Hans Petersson i Röstånga (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 27 som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "behandlad del" bort ha följande lydelse:

I linje med vad som anförs i motion 839 anser utskottet det av vikt att samhället så effektivt som möjligt söker förhindra att vittnen och andra som lämnar uppgifter i rättegångar blir utsatta för hotelser eller andra repressalier; detta inte bara av hänsyn till enskilda utan också för att rättsskipningen skall fungera tillfredsställande. Som nyss har nämnts har i detta syfte straffet för övergrepp i rättssak nyligen skärpts kraftigt, och särskilda överväganden i frågan om skydd för vittnen pågår inom regeringskansliet. Enligt utskottets mening är det angeläget att också andra, mera omedelbara åtgärder sätts in. Så bör man t. ex. som föreslås i motion 839 införa en ordning som innebär att den som kan tänkas bli utsatt för repressalier från någon som är intagen i kriminalvårdsanstalt underrättas om tidpunkt för förestående permissioner och frigivningar. Vidare bör det vara möjligt att ge den som hotas ersättning av allmänna medel för de ökade levnadsomkostnader som kan uppstå. Även på andra sätt anser utskottet att samhället bör tillmötesgå en hotad person.

Vad utskottet nu med anledning av motion 839 i här behandlad del har anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under moment 20 bort ha följande lydelse:

20. *beträffande skydd för vittnen i narkotikamål*

att riksdagen med anledning av motion 1982/83:839 i denna del (yrkande 6) som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört i detta hänseende.

13. Narkotikahundar (punkt 5)

Karín Söder (c) och Gunilla André (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 30 som börjar med "Enligt utskottets" och slutar med "förevarande punkt" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening är narkotikahundarna ett omistligt hjälpmedel

för polisen i arbetet med att spåra och leta efter narkotika. Vissa frågor om att genom organisatoriska förändringar åstadkomma ett ökat utnyttjande av de narkotikahundar som finns inom polisväsendet övervägs av 1981 års polisberedning. Ökad effektivitet kan också i någon mån förutses bli följderna av de åtgärder beträffande övervakningshundar som rikspolisstyrelsen tagit initiativ till. Enligt utskottets mening är emellertid de förbättringar som sålunda kan förväntas inte tillräckliga. Med hänsyn till den stora betydelse som narkotikahundarna har för narkotikabekämpningen bör polisen nu tillföras erforderliga medel för ytterligare kraftinsatser på området. Såsom anförs i motion 1592 bör därför polisen tillföras 500 000 kr. utöver i budgetpropositionen föreslaget belopp för inköp av ytterligare narkotikahundar.

dels att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med bifall till motion 1982/83:1592 i denna del (yrkande 9) till *Inköp av motorfordon m. m.* för budgetåret 1983/84 anvisar ett reservationsanslag av 52 843 000 kr.

Särskilda yttranden

1. Indragning av trafikpoliser m. m. (punkt 3, mom. 2 och 3)

Karin Söder (c) och Gunilla André (c) anför:

I motion 888 framförs uppfattningen att den i budgetpropositionen redovisade omfördelningen av polistjänster bör ske på regional nivå. Enligt vår uppfattning är det viktigt att den omfördelning av tjänster, som är nödvändig för att tillgodose behovet av ökade resurser till bekämpandet av den ekonomiska brottsligheten, sker regionalt. Det skulle vara önskvärt om det inte bara blir från trafikområdet som omfördelningar sker. Bedömningen av omfördelningsfrågorna är lättast att göra regionalt. Det är därför positivt att den nu aktuella omfördelningen också synes komma att ske på det sätt som förordas i centerpartimotionen.

Vi anser även att en fortsatt prövning bör göras av vilka omfördelningar som är möjliga. Härvidlag fyller polisberedningens arbete rörande beslutsstrukturen inom polisväsendet i frågor som gäller prioriteringar m. m. en viktig uppgift.

2. Ekonomisk rotel i Mariestad (punkt 3, mom. 6)

Gunilla André (c) anför:

Som framgår av vad utskottet uttalar ankommer det på regeringen att ta ställning till frågan om en av de sex nya ekonomiska rotlarna bör inrättas

i Mariestad eller Skövde. Som också framgår av utskottets uttalande måste vid ett sådant ställningstagande dels göras en bedömning av var behovet av en sådan rotel är störst, dels beaktas kravet på att man kan upprätthålla en nära och fortlöpande samverkan med andra myndigheter som kan lämna upplysningar av värde för spanings- och utredningsarbetet.

Vid en sammanvägning av sådana olika omständigheter som inverkar på saken finner jag för min del att övervägande skäl talar för att den ekonomiska roteln bör inrättas i Mariestad som är säte för länsstyrelsen.

3. Narkotikahundar (punkt 5)

Hans Petersson i Röstånga (fp) anför:

Som utskottet konstaterar är narkotikahundarna otvivelaktigt ett viktigt hjälpmedel för polisen i arbetet med att spåra och leta efter narkotika, och en satsning på ökad användning av hundar är av väsentlig betydelse för resultatet av samhällets ansträngningar att bekämpa narkotikabrottsligheten. Vad nu sagts gäller inte bara för polisverksamheten utan också för tullens verksamhet på området.

Av vad utskottet uttalar framgår att polisens behov av hundar genom vissa organisatoriska och andra åtgärder kan förutses bli tillgodosett. För tullverkets vidkommande måste emellertid läget dess värre bedömas anorlunda. Som framhålls i folkpartimotion 1982/83:837 måste nämligen tullens resurser för narkotikabekämpningen förstärkas ytterligare, inte minst för att narkotikahundar skall kunna användas i den omfattning som den oroande narkotikasituationen kräver. Med det anförda har jag i detta sammanhang velat fästa uppmärksamheten på vikten av att också tullen ges möjligheter till effektiva insatser på området.

Innehållsförteckning

Rikspolisstyrelsen	1
Motioner	1
Utskottet	2
Inledning	2
Professur i polisforskning	2
Antagning av polisaspiranter	2
Åtgärder mot våldsbrottsligheten	3
Övrigt	4
Utskottets hemställan	4
Statens kriminaltekniska laboratorium	4
Lokala polisorganisationen: Förvaltningskostnader	5
Motioner	5
Utskottet	7
Inledning	7
Medel för polisaspiranter	8
Indragning av trafikpoliser m. m.	8
Kvarterspoliser	11
Ekonomisk brottslighet	12
Resursfrågor	12
Ekonomiska rotlar	13
Rekryteringsfrågor m. m.	14
Narkotikabrottsligheten	16
Polisens regionala organisation	19
Polisdistriktindelningen i Stockholms län m. m.	20
Förändring av vissa polistjänster	22
Övriga motionsspörsmål	24
Utbytestjänstgöring för notarier	27
Medelsberäkningen	28
Utskottets hemställan	28
Lokala polisorganisationen: Utrustning	29
Inköp av motorfordon m. m.	29
Motion	29
Utskottet	29
Underhåll och drift av motorfordon m. m.	30
Gemensam kontorsdrift m. m. inom kvarteret Kronoberg	30
Diverse utgifter	31
Byggnadsarbeten för polisväsendet	31
Motioner	31
Utskottet	32
Reservationer	33
1. Professur i polisforskning (pkt. 1, mom. 1) (m)	33

2. Långtidsplanering av aspirantantagningen (pkt. 1, mom. 2) (c, fp)	34
3. Aspirantantagningen 1983/84 (pkt. 1, mom. 3) (c)	34
4. Medelsberäkningen (pkt. 1, mom. 5) (m)	35
5. Medelsberäkningen (pkt. 3, mom. 1) (c)	35
6. Medelsberäkningen (pkt. 3, mom. 1) (fp)	36
7. Förstärkning av kvarterspolisverksamheten (pkt. 3, mom. 4) (m)	36
8. Resurser för bekämpande av ekonomisk brottslighet (pkt. 3, mom. 5) (c)	37
9. Nya tjänster för bl. a. ekonomer (pkt. 3, mom. 7) (c)	39
10. Resurser för narkotikabekämpningen (pkt. 3, mom. 11) (fp) ..	40
11. Polisens regionala organisation (pkt. 3, mom. 13) (c)	40
12. Skydd för vittnen i narkotikamål (pkt. 3, mom. 20) (fp)	41
13. Narkotikahundar (pkt. 5) (c)	41
Särskilda yttranden	42
1. Indragning av trafikpoliser m. m. (c)	42
2. Ekonomisk rotel i Mariestad (c)	42
3. Narkotikahundar (fp)	43

